

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

Titus Quintius Flaminus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

καὶ λόγῳ μάλλον ἢ πολέμῳ χρωόμενος, οἷον χαίοντί τε
 παροῦν παιδιότης, καὶ παροῦν οἷον χαίοντι, καὶ τόνος
 πλείους ὑπὲρ τῆς δικαίαν, ἐκ αὐτῶν ῥαδίως ἀπὸ τῆς σω-
 κίων ἀλλόφυλον δὲ χιλιήγησεν. ταῦτα μὲν οὖν ὅτι τῆς
 παροῦν αὐτῶν δηλοῦται. πωλοῦντος δὲ ὁ Τίτος τοῖς παρὸ
 εαυτοῦ στρατηγῶν, τὸ πρῶτον Σελπίκιον, τὸ δεύτερον Πόπλιον, οὗτος
 τῆς ὄρας ἐμβαλόντας εἰς Μακεδονίαν, καὶ τὸ πολέμου βρα-
 δέως ἀλαμένους, καὶ αὐτοὶ τεύχοντο ποταμοῦ τῆς καὶ ἀφ-
 πλῆκτιζόμενοι ἀκροβολισμοῖς ὑπὲρ ὁδῶν καὶ σιλοβρίας
 παρὰ τὸν Φίλιππον, οὗτος ἄπειρο δειν, ὡς παρὸ ἐκείνοι κατὰ μα-
 λάσσαντες οἴκισι τὸν οἰαυτὸν ἐν ἡμέρῃ καὶ πολιτείᾳ, ὅτερον
 ἐξ ὁρμησῶν ἐπὶ τῆς στρατείας, οὕτω καὶ αὐτὸς ἐν ἡμέρῃ καὶ πο-
 λιτείᾳ οἰαυτὸν ἐπὶ κερδῶν τῆς δόξης. τὸν μὲν ἑσπασθ-
 σας, τὸν δὲ πολέμου. ἀλλ' οἱ μὲν οὐκ ἀλλομενέως ἐστέρησαν ἐν
 πλείω τῶν δόξων παρὰ τῆς ἀφίξης, τὰς μὲν ἐν τῇ πόλει ἡμέρας
 καὶ παροῦν ἀφίξης. ἀφίξης μὲν οὗτος τῆς βουλῆς, τὸν
 ἀδελφὸν αὐτοῦ Λόκιον δὲ ἄλλοι στρατῶν, καὶ τῆς μὲν
 Σκιπίωνος ἐν Ἰβηρίᾳ μὲν Ἀσδρὸβα, ἐν Λιβύῃ δὲ Ἀνί-
 βου αὐτὸν καὶ ἀμαμαχημῶν, τοῖς ἀκμάζοντες ἐπὶ τῶν παρο-
 ῦν αἰαλαβῶν, ὡς παρὸ τῶν τετραχίλιους ἡμομένους, εἰς
 τῶν ἡπείρου ἀσφαλῶς διεσπασεν. καὶ τὸν Πόπλιον δὲ ἄλλοι
 μὲν τῆς διωμέως ἀπὸ τῆς πεδύνης τῆς Φιλίππου, τὰς
 παρὰ τὸν Ἄλφον ποταμὸν ἐμβολῶν καὶ τὰ στενάφυλακτικῶν πο-
 λυῶν ἡδὲ χροῖον, ὅσον ἐπὶ παρὰ τὸν Ἄλφον, καὶ τὸν οὐχ ἐπὶ τῆς ἡ-
 εἰων, παρέλαβε δὲ στρατῶμα, καὶ τὸν Πόπλιον δὲ ἀποπέμφας,
 κατεπέπετο πρὸς τοῖς. εἰσὶ δὲ οὐχ ἐπὶ μὲν ἔχθησαν τῆς πε-
 εἰ τὰ Τέρπη, καὶ ἄλλοι δὲ δένδρων, ὡς ἐκείνοι, καὶ χλωρῆς ἡ-
 λης, καὶ ἀφίξης, καὶ ἀφίξης ἡδὲ οὐκ ἔχθησαν ὁδῶν δὲ
 μετὰ τῶν καὶ ὑψηλῶν ἐκατέρωθεν εἰς μίαν φάρακα μεγίστην
 καὶ βαθεῖαν συμφερομένην, διεκπίπτων ὁ Ἄλφος, καὶ γῆμα
 καὶ πάρος ἐξομοιοῦται παρὰ τὸν Πάριον. τῶν μὲν ἄλλων ἄ-
 πασαι ἀποκρύπτων ὑπὲρ ἡμῶν, ἐκ τῶν δὲ κρημνῶν καὶ στε-
 νῶν παρὰ τὸν Ἄλφον ἀπολείπων ἀφίξης, ὅσον ἄλλοι ῥα-
 δίαν στρατῶμα διελεῖν. εἰ δὲ καὶ φυλακτικῶν, πρὸς τῶν
 ἀπορῆσαι μὲν οὖν οἱ τὸν Τίτον ἀφίξης καὶ τῆς Δασ-
 σαρπιδος καὶ Λύκων, ὅσον ὁδῶν καὶ ῥαδίαν ἐπὶ χροῖον
 ὅσον δὲ δεικνύει μὴ πόρρω θαλάσσης ἐμβαλόντων εαυτὸν εἰς τόποις
 γλίχρους καὶ ἀφίξης ποταμῶν, τὸ Φιλίππου φουρομα-
 χουῶν, ἀπορῆσαι σιτίων, καὶ πάλιν ἀφίξης, ὡς παρὸ
 παρὰ τῶν στρατηγῶν, ἀφίξης ἀφίξης καὶ τῶν ἀφίξης, βίασα-
 σαι τὸν πᾶρον. ἐπεὶ δὲ τὰ ὅρη τῶν Φιλίππου τῆς φάλαγγε
 κατέχοντες, ἐκ τῶν πλαγίων ποταμῶν ἐπὶ τοῖς Ρω-
 μένοις ἀφίξης καὶ τῶν ἀφίξης φερομένων, πληθὺν μὲν ἐγί-
 νοῦν, καὶ ἀφίξης ὅσον, καὶ νεκροὶ παρὰ ἀμφοτέρων ἐπίπτον, οὐ-
 δὲν δὲ τὸ πολέμου παρὰ ἐφάνετο, παροῦν δὲ ἄλλοι τῆς
 αὐτοῦ νεμόντων, φερομένης ἵνα κύκλωσιν ἀφίξης ὑ-
 πὸ τῶν πολεμίων, ἢ τὸν στρατὸν ἄφίξης ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ κα-
 ἔφθη μάλιστα τριταῖον ἐπὶ τῶν ἀφίξης. γῶσιν δὲ τῆς πίστεως
 παρὰ τῶν καὶ βεβαιωτῶν. Χάριπα τὸν Μαχάρον, παρὰ
 τῶν μὲν ἡπείρου τῶν, εὐνοῦν δὲ Ρωμαίοις ὄντα, καὶ χρο-
 φα, φέρον τῶν Φιλίππου στρατηγῶν. ὅσον ἄφίξης ὁ Τί-
 τος, ἐκπέμπει χιλίαν ἑνα, περὶ τῶν ἑξοχῶν τετραχίλιους καὶ
 ἰππεὺς τετραχίλιους. ἡρῶντο δὲ οἱ νομῆες ἐκείνοι δεδεμένοι,
 καὶ τὰς μὲν ἡμέρας ἀφίξης, καὶ οὐκ ἄλλοι παρὰ τῶν ἀφίξης, ὅσον δὲ ἡμέρας
 καὶ τῶν ἀφίξης.

esset, plusque comitate quam bello ageret, & in
 congressibus gratia inesset, vbi quem ille appella-
 ret, vbi conveniretur, benignus acerrimusq; of-
 ficiotum esset exactor, non ita facile affuetum ex-
 terno imperio commutauissent. Caterum hæc
 magis ex rebus eius gestis elucebunt. Porro acci-
 piens Quintius eos qui ante se prouinciam Mace-
 doniam obtinuerant, Sulpitium & P. Iulium, quia
 tardius erant in Macedoniam profecti, & bellum
 administrauerant segnius, dum de viis & frumen-
 tatione cum Philippo velitantur & digladiantur,
 tempus corrupisse, non putauit vt illi, postquam
 in vrbanis honoribus & actionibus annum triuif-
 sent, ferius profecti in prouinciam fuerant, item
 sibi faciendum, vt honoribus & negotiis vrbanis
 consul præter legitimum magistratus sui vnum
 insuper lucrifaceret annum, alterum in magistra-
 tu, alterum in bello gerendo consumens: sed se-
 mel aueret in bello nauiter magistratum explica-
 re, vrbanos honores easq; prærogatiuas dimisit,
 postulatq; à senatu vt Lucium fratrem classis præ-
 fectum ducere secum liceret, legit ex illis, qui du-
 ce Scipione Asdrubalem in Hispania, & ipsum in
 Africa superauerant Annibalem, quorum corpora
 & animus adhuc vigerent, voluntarios tria mil-
 lia, quasi mucronem belli, quibuscum in Epirum
 secundo cursu transmisit. Iulium inde cum exer-
 citu Philippo complures iam dies ostium Apfi a-
 mnis, illasque fauces insidenti castra opposuisse si-
 ne vilo effectu ob loci difficultate offendit. Mox
 accepto exercitu ac Iulio dimisso iuit speculatum
 eam oram. Est ea montibus impedita non minus
 quam illa ad Tempe: verum ista arborum amœ-
 nitate, nemorosq; viriditate, recessuum & pra-
 torum gratia caret. Apfus inter ingentes vtrinq;e
 & excelsos montes, qui vnam in conuallem co-
 eunt maximam & depressam, evoluitur specie &
 rapiditate Peneum referens. Hic radices mon-
 tium vnde quaq; tegit: tantum arctus callis & præ-
 ruptus in ripa excisa est. Iter est autem alioquin a-
 sperum exercitui, si præsidio occupatum sit, pla-
 nè inuium. Erant qui ducere Quintium per Das-
 faretios & Lycum facili circuitu & expedito infi-
 sterent, sed timens ille, si à mari longius in loca se
 coniecisset sterilia & penè inculta, certamen re-
 ge detrectante, ne inopia premeretur annonæ, ac
 re item infecta ad mare se recipere, vt decessor
 suus, cogeretur, statuit vi per montium iuga viam
 aperire. Quia verò montes Philippus exercitu
 infederat, & grando vndique in latera Romano-
 rum ingerebatur iaculorum sagittarumq; , acris
 dimicatio non sine vulneribus vtrinq;e & cædo
 conferebatur. Caterum quum belli exitus nul-
 lus appareret, adierunt consulem quidam, qui
 eo loco pascebant. Hi circuitum quendam ef-
 fe ab hostibus prædicarunt neglectum, qua co-
 pias ostendunt se ducturos, atque in summos
 vertices vt longissimè tertio die educuros. Fidei
 testem & sponsorem Charopum Macharam lau-
 micum, & in occulto metu Philippi eo in bel-
 lo fautorem. Eius fide Quintius tribunum cum
 quatuor millibus peditum & equitibus treccen-
 tis mitit. Duces erant pastores illi vincti. Inter-
 diu dabant se quieti sub cauis & syluestribus lo-
 cis, nocte iter (& pernox luna erat) faciebant.

von Palmer.

ὁ δὲ ἀφίξης κατὰ τὸν Palmer.

ὁ δὲ ἀφίξης Palmer.

Macharae filii Polyb. in Excurs. p. 129.

Dimissis hisce copiis refecit per cæteros dies milites, tantum leuibus præliis lacessivit hostem. At quo die supra caput hostium peruenturi erant illi qui fuerant circummissi, tum verò omnes milites tam grauis quam leuis armaturæ admouet hostibus, ac tripartito agmine, qua vallis arctissima erat, ipse super ripam cohortes educit. Macedones missilibus illum petere, ille inter rupes manus cū obuiis conferere. Hic quum cæteri duo globi certarent inter se scandere montes, & asperis faxis prompte succederent, sol exortus est & fumus nō certus, sed instar montanæ nebulæ procul affligebat emicabatq; , cuius conspectus fallebat hostes, quod occupato iam vertice esset illis à tergo. Romani ambigentes in prælio & labore spem applicabāt ad id q, cupiebant. Vt verò increvit fumus, atq; in aere caliginem dans ingens in sublimelatus est, & ignem esse amicū apparuit: hi sublato clamore gradum acriter intulerūt, hostesq; redegerunt in locorum asperrima: illi à tergo ex summis cacuminibus clamorē reddiderunt. Tum in fugā præcipites effusi omnes sūt, interfecti nō plus duo millia. Impedierunt Romanos salebræ, quo minus instarent fugientibus. Pecunia, tentoriis, seruitiisque direptis fauces tenuerunt Romani, qui ea modestia & abstinentia Epirū peragrarunt, vt, quamquam procul nauibus & mari recessissent, nec frumentum menstruum acceperunt, nec facilis esset eius comparatio, intactum relinquerent tamen eum agrum, qui omnium rerum copia affluebat. Nam vbi intellexit Philippum Quintius fugaxsimili transitu Thesaliā transcursisse, vbi homines sedibus suis exciuerat in montes oppida incenderat, res quas ferre tecum homines præ copia vel pondere non poterant, militi concesserat in prædam: Romanis iam quodammodo regionis possessione cedens, Quintius enixe hortatus est milites vt in transitu velut sue iam ditionis ac concessæ haberent rationem. Huius moderationis suæ breui post fructum cepere. nam vt Thesaliā attingerent, defecerunt ad eos vrbes. Alii intra Thermopylas incolentes Græci optabant & animo gestienti desiderabant Quintium. Achæi renuntiato Philippo fœdere societatem contra cum cum Romanis decreuerūt. Opuntii spretis Ætolis, quanuis summa ope id temporis iuuarent Romanos, illorumque urbem recipere & custodire cuperent, Quintium acciuerunt, atque in eius fidem & ditionem se tradiderunt. Pyrrhum adiunt, vt primum è specula Romani exercitus est

A καὶ γὰρ ἰωδιόχρονος. ὁ δὲ Τίτος πύπτιος ἀποδείλας, τὰς μὲν ἄλλας ἡμέρας ἀφένεπαυε τὸν στρατὸν, ὅσα μὴ ἀεισπᾶν τοῖς ἀκροβολισμοῖς τοῖς πολεμίοις. καθ' ἑμὴν ἡμέραν φαιήσασθαι τῶν ἄκρων οἱ παίδοντες, ἀμὴ ἡμέρα πρὸς μὲν βαρὺ, πρὸς δὲ γυμνητικὸν ὄπλον ἐκίνη· καὶ τειχὴν νεύμας πύπτιος δυνάμει, αὐτὸς μὲν εἰς στενωπὸν πύπτιος δὲ πρὸς ὄρηος ἀπὸ τῆς ἀπείρας, βόνηδρος ὑπὸ τῆς Μακεδόνων, καὶ συμπλεκόμενος τοῖς ἀπὸ πύπτιος πύπτιος διαφύρας. τῶν δὲ ἄλλων ἐκατέρωθεν ἅμα πειρωμένων ἀμιλλᾶσθαι, καὶ τὰς τετραχύτησιν ἐμφυομένων πύπτιος, ὁ, τε ἡλίου ἀέρα, καὶ B καπνὸς ἐβέβαιος, ἀλλ' οἱ ὄρειος οὐκ ἔχοντες, πόρρωθεν ἀπὸ τῆς ἑλάνθαι, (τῆ) νύτῃ γὰρ ἰωδιόχρονος, ἢ δὴ τῆς ἄκρων ἐχομένων) οἱ δὲ Ρωμαῖοι, δόξαν ἔχον ἀμφίβολον ἐπὶ ἀγῶνι καὶ ποίῳ, πύπτιος ἢ πύπτιος πύπτιος βολόμενος λαμβάνοντες. ἐπεὶ δὲ μάλλον αὐξάνομενος, καὶ ἀφαιρήσαντες ἀέρα, καὶ πολὺς αἰὼν ἡρώων, ἐδὴ λυδο πύπτιος ἐπὶ φίλος, οἱ μὲν ἀλαλάζοντες ἐπέβαινον ἑρρωμένως, καὶ σιωπῆς ἐλλομεῖς τὰ τετραχύτητα τοῖς πολεμίοις· οἱ δὲ ὄπτιον δὲ τῶν ἄκρων ἀπὸ τῆς ἀλάλαζον. Φυγὴ μὲν ἔν τῷ δόξῃ ὁξῆσθαι πύπτιος, ἐπεσον δὲ διχαλίῳν ἐπὶ πλείους ἀφαιρήσαντες ἀφαιρήσαντες πύπτιος δόξῃ. C δὲ διαφύρας πύπτιος δόξῃ. χεῖμα (τῆ) καὶ σκίνας καὶ τετραχύτητα οἱ Ρωμαῖοι ἀφαιρήσαντες, ἐκράτου τῶν στενωπῶν, καὶ διώδδον πύπτιος ἡπειρον, ἔτω κοσμίως καὶ μετ' ἐκρεπείας ποσαύτης, ὥστε τῶν πλοίων καὶ τῆς θαλάσσης μακρὰν ὄντας αὐτοῖς, καὶ τὸν ὄπτιον μὴ μεμερημένους, οἱ δὲ ἀπὸ πύπτιος ἀφαιρήσαντες, ἀπὸ τῆς τῆς χεῖρας ἀμφιλαφείας ὄφαιρας ἐχούσης. ὁ γὰρ Τίτος, πύπτιος ἀφαιρήσαντες τὸν Φιλίππου ὡς ὅμοια φάσθαι πύπτιος Θεσσαλίαν διερχόμενος, τοῖς μὲν ἀφαιρήσαντες ἐκ τῶν πόλεων ἀφαιρήσαντες εἰς τὰ ὄρη, τὰς δὲ πόλεως κατακίμωντες, τῶν δὲ χεῖματων τὰ λυδομένα ἀφαιρήσαντες D πύπτιος ἢ βάρος ἀρπαγῆς πύπτιος, ἔσπον πύπτιος τῆς χεῖρας δόξῃ ἀφαιρήσαντες ἢ δὴ Ρωμαῖοις, ἐφιλοσημείτο, καὶ παρεκάλει τοῖς στραπύπτιος, ὡς πύπτιος οἰκείας καὶ πύπτιος ἀφαιρήσαντες κηδομένοις βαδίζον. καὶ μέντοι καὶ παρῆχεν αὐτοῖς τὰ γινόμενα τῆς ἀφαιρήσαντες ἀφαιρήσαντες πύπτιος. πύπτιος ἀφαιρήσαντες μὲν γὰρ αἱ πόλεις ἀφαιρήσαντες Θεσσαλίας, οἱ δὲ ἐν τῶν πύπτιος Ἑλλήνων, ἐπὶ πύπτιος καὶ διεπύπτιος τῆς ὄφαιρας πύπτιος τὸν Τίτον. Αἰχμαῖοι δὲ πύπτιος Φιλίππου συμμαχίαν ἀφαιρήσαντες ἀφαιρήσαντες, πολεμείν ἐφαιρήσαντες μὲν Ρωμαῖων πύπτιος αὐτῶν. Ὁ πύπτιος δὲ, καὶ πύπτιος Αἰπύπτιος τότε Ρωμαῖοις σιωπῆς ἀφαιρήσαντες πύπτιος ἀφαιρήσαντες, καὶ πύπτιος πόλιν ἀφαιρήσαντες πύπτιος καὶ φυλάττειν, οὐ πύπτιος ἀφαιρήσαντες, ἀλλὰ μὲν ἀφαιρήσαντες τὸν Τίτον, ἐκείνῳ διεπύπτιος πύπτιος εὐλοῖς καὶ παρεδωκῆν. Πύπτιος μὲν οὖν λέγουσιν, ὅτε πύπτιος δὲ πύπτιος κατείδεν ὁ στρατὸς τῶν Ρωμαῖων ἀφαιρήσαντες ἀφαιρήσαντες, εἰπῆν, οὐ βαρβαρικῶς αὐτῶν φαίνομαι πύπτιος τῶν βαρβαρῶν πύπτιος ἀφαιρήσαντες. οἱ δὲ Τίτος πύπτιος ἐν τῶν ἀφαιρήσαντες, ἰωδιόχρονος πύπτιος ἀφαιρήσαντες ἀφαιρήσαντες ἀφαιρήσαντες γὰρ τῶν Μακεδόνων ὡς ἀφαιρήσαντες ἀφαιρήσαντες βαρβαρῶν στραπύπτιος ἐπεισοί, δι' ὄπλων πύπτιος ἀφαιρήσαντες κατεπυπτιος καὶ δουλοῦμενος, εἰτα ἀφαιρήσαντες ἀφαιρήσαντες τῆν τε ἡλικίαν νεῶν καὶ πύπτιος ὄφιν φιλανδρῶν, φάπτιος πύπτιος ἀφαιρήσαντες Ἑλλήνων καὶ ἡμῶν ἀφαιρήσαντες ἐφαιρήσαντες, θαυμασιῶς ἀφαιρήσαντες, καὶ τὰς πόλεις ἀφαιρήσαντες ἐφαιρήσαντες

πύπτιος ἀφαιρήσαντες τῆς πύπτιος αὐτῶν, ὡς ἐχούσας ἡγεμόνα τῆς ἐλευθερίας. ἐπεὶ δὲ καὶ Φιλίππου δοκίμῃ, συμβαπκῶς ἔχον, εἰς τῶν ἐλθῶν πύπτιος εἰρήνῃ καὶ φιλίαν, ὅσῃ τῶν τοῖς Ἑλλήνων ἀφαιρήσαντες ἔσιν,

καὶ τὰς Φερουεὺς ἀπαλλάττειν, ὃς οὐκ ἐδέξατο· πῦρ τὰ πα-
 σιν δὴ τότε καὶ τοῖς θεσσαλοῖσι τὰ τῆς Φιλίππου παρέση,
 Ρωμαίοις πολεμήσοντας ἦκειν οὐχ Ἕλλησιν, ἀλλ' ὑπὲρ Ἕλ-
 λῶν Μακεδόσιν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα παροισχῶρει καὶ ἡσυ-
 χία αὐτῶν· τὴν δὲ Βοιωτίαν ἀπολέμωσ' ἐπιπορευόμενοι,
 Θεσσαίων ἀπήτησαν οἱ παρῶν, Φερουῶντες μὲν τὰ τῆς Μα-
 κεδόνος, ἀπὸ Βραχύλλειν, ἀσπαζόμενοι δὲ καὶ ἡμῶντες
 τὸν Τίτον, ὡς φιλίας πρὸς ἀμφοτέρους ὑπαρχούσης. ὁ
 δὲ εἰς τυχῶν αὐτοῖς Φιλαιθρῶπτος, καὶ δόξισάμνος, παρ-
 ἠρησὺ καὶ ἡσυχία ὄδον, τὰ μὲν ἐρωτῶν καὶ πωθανόμενος, τὰ
 δὲ διηγεύμενος καὶ τῶν ἄλλων ἐπίτηδες, ἄχει πρὸς ἑαυτὸν
 ἀναλαβεῖν ἐκ τῆς πορείας. οὕτω δὲ παροισχῶν, σιωπῶνθε
 πῆς Θεσσαίοις εἰς τὴν πόλιν, οὐ πᾶσι μὲν ἠδομένοις, οὐκοῦσι
 δὲ καλύψιν· ἐπεὶ στρατῶν γὰρ μέτεροι δὲ πλῆθος εἶποντο. καὶ
 μάλιστα παρελθὼν ὁ Τίτος, ὡς οὐκ ἔχων τὴν πόλιν, ἐπειθεῖν ἐ-
 λέσθαι τὰ Ρωμαίων, Ἀττάλου τῆς βασιλείας σιωπῶν-
 ρθῶντος αὐτῶν καὶ σιωπῶντων τοῖς Θεσσαίοις. ἀλλ' Ἀτ-
 τάλος μὲν, (ὡς εἴκειν) τῆς γῆρας παροισχῶν ἐαυτὸν τῶν
 Τίτω ῥήτορα τῶν ἄλλων φιλοτιμούμενος, εἰ αὐτῶν τὰ λέγειν
 παροισχῶντος ἰλιθίου ἡρώμαλος, ἀφῶν τὴν ἀπόνοιαν
 ἐπιληθῆναι ἐπίσταν, καὶ μετ' οὐ πολὺ τῆς ναυσὶν εἰς Ἀσίαν
 ἀποκυμαθεὶς ἐτελεύτησεν. οἱ δὲ Βοιωτοὶ παροισχῶσαν τοῖς
 Ρωμαίοις. Φιλίππου δὲ παροισχῶντες πέμψαντες εἰς Ρώμην, ἀ-
 πέστειλεν καὶ ὁ Τίτος παρ' αὐτῶν τοῖς παροισχῶντας, ὅπως ἐπι-
 ψήφισται ἢ σύγκλητος χεῖνοι αὐτῶν τῆς πολέμου ἡμῶντες.
 εἰ δὲ μὴ, δὲ οὐκ εἶναι τὴν εἰρήνην ἡμεῶν. Φιλότιμος γὰρ ὢν
 ἰσχυρῶς, ἐδέδεικε, πεμψέντος ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐτέρου στρατη-
 γοῦ, τὴν δόξαν ἀφαιρεθῆναι. ἀπαροισχῶντων δὲ τῶν
 φίλων αὐτῶν, μήτε τὸν Φίλιππον ὢν ἐχρησεν τυχῆν καὶ τοῦ
 πολέμου τὴν ἡγεμονίαν οὐκ εἶναι φυλαχθῆναι, δόξισάμνος
 δὲ δόγμα, καὶ τῆς ἐλπίσιν ἐπαρθεὶς, ὡς εἰς Θεσσαλίαν
 ἐπὶ τὸν Φιλίππου πόλεμον ὤρμησεν, ὑπὲρ ἑξακισχιλίας καὶ
 δεσμυροῖς ἔχων στρατιῶν, ὢν Αἰτωλοὶ περὶ ἑξακισχι-
 λίας καὶ ἰππεῖς τετρακισχίους παρῶν. ἡ δὲ καὶ τῆς Φιλίπ-
 που δὲ στρατῶν τῶν πλῆθ' ἀπὸ τῶν πλῆθ' ἰσχυρῶν. ἐπεὶ δὲ βαδί-
 ζοντες ἐπὶ ἀλλήλους, καὶ ἡρώμαλοι παρῶν τῶν Σκευδοσάν, ἐν-
 ταῦθα ἀφῶν ἰσχυρῶν ἐμελλον οὐχ, ὅσ' εἰκὸς ἦν, πρὸς
 δίοις ἔλαβον οἱ στρατηγὸι τὴν ἀλλήλων γεινῆσιν, ἀλλὰ
 μάλλον ὀρμῆς καὶ φιλοτιμίας ἐπληρωῶντο, Ρωμαῖοι μὲν, εἰ
 Μακεδόνων κερτήσισιν, ὢν ὄνομα δὲ Ἀλέξανδρον ἀλκῆς
 καὶ διωάμεως πλείστον ἦν παρ' αὐτοῖς· Μακεδόνες δὲ Ρω-
 μαίοις Περσῶν ἡρώμαλοι ἀφῶν φέρειν, ἡλπιζον, εἰ παρῶν
 νοῦτο, λαμπαρῶν δὲ ἀποδείξειν Ἀλέξανδρου Φιλίππου.
 ὁ μὲν οὖν Τίτος παρεκάλει τοὺς στρατιῶντας ἀνδρας ἀγαθοῖς
 ἡμέρας καὶ παροισχῶντες, ὡς εἰ τὰ καλλίστ' ἔαβ' ἡ Ἕλ-
 λάδι μέλλοιτας ἀγωνίζεσθαι πρὸς τοὺς ἄλλοις τῶν αὐτῶν.
 γωνιστῶν. ὁ δὲ Φίλιππος, εἴτε ὑπὸ τύχης, εἴτε ὑπὸ σπου-
 δῆς τῶν παρῶν ἀγνοήσας, (ἡ γὰρ πῆ πολυαυθρῶν ὑ-
 ψηλὸν ἔξω τῆς χάρσας) ἐπὶ τοῦτο παροισχῶντας, ἡρώμαλοι μὲν οὖν
 πρὸς μάχης φιλεῖ ἀφῶν ἔλασθαι, καὶ παροισχῶν· ἀφῶν
 μίας δὲ ἀφῶν πρὸς τὸν οἰωνὸν ἐμπεθύσας, ἀφῶν ἀφῶν,
 ἐπέστειλ' ἡμέρας εἰεῖναι. τῆ δὲ ὑστέρῳ παρῶν τὸν ὄρθεον, ἐκ μαλακῆς καὶ νοτίσ' νυκτός, εἰς ὀμίχλιον τῶν κεφαλῶν τρε-
 πομένων, ἀνεπίμπλατο ζοφου βαθύς πεδῶν, καὶ κατῆ παχὺς ἐκ τῶν ἀκρῶν αἰθρῆ εἰς τὸ μέσ' αὐτῶν στρα-
 τῶν, ὡς ἀφῶν ἡμέρας, ἀποκρῶν τῶν τοῖσιν. οἱ δὲ ὑπὸ ἀμφοτέρων ἀποσάλεντες ἐφεδρείας εἶνεκα
 καὶ κερτήσισιν, ἐν πᾶσι βραχὺ παρῶν ἀφῶν ἀλλήλοισι, ἐμάχοντο παρῶν τῶν καλουμένης Κνωὸς κεφαλῆς,
 αἰετῶν.

A nec ille reciperet eas, tum verò pro certissimo ha-
 buerunt vel addicti Philippo, ut bellum inferrent
 Macedonibus venisse Romanos, non Græcis sed
 pro Græcis. Ac reliqui quidem sua sponte adiu-
 xerunt se consuli. Bœotiam pacate ingredienti
 principes Thebani occurrerunt: rebus Philippi
 causa Brachyllelis studebant, Quintium tamen
 quasi vtriusq; partis amici salutauerunt, ac profe-
 quanti honoribus sunt. Ille benigne appellatos cõ-
 plexus paulatim processit, ac nũc rogando & qua-
 tendo, nunc quædam narrãdo tẽpus de industria
 extraxit, dũ copias suas refocillauit ex itinere. Ita
 vna ingressus urbem cum Thebanis est, nõ quo il-
 li probarent, sed q; satis magna militum manus eũ
 cõmitaretur, non audebãt prohibere. Cõsul inde,
 quasi vrbe non potiretũr, affatus eos est, suadẽs vt
 in partes Romanorum discederent adiuuante At-
 talo & Thebanos incitante. Sed Attalus quidem,
 quum prãter ætatem, (vt mihi quidem videtur)
 maiore contentione oratorẽ Quintio prãstare vel-
 let, & vertigine quadam vel pituita esset in media
 oratione correptus, collapsus est, nec multis die-
 bus post in Asiã nauibus deuectus expirauit. Bœo-
 tiũ cõiunxerunt se Romanis. Legatis, quos Philip-
 pus Romã mittebat, adiunxit Quintius suos, qui
 agerent apud senatum, si persequendum bellum
 esset, vt imperium sibi prorogaretur: sin minus, pa-
 cem ipse vt daret Philippo. Nam quum supra mo-
 dum ambitiosus esset, verebatur si sibi esset eo in
 bello successum, ne gloria eius perpetrati spoliaretur.
 Obtinuerunt eius amici vt nec Philippus, quæ
 postulabat, obtineret, & ei prorogaretur prouin-
 cia. Senatusconsulto accepto magna spe mouit cõ-
 tra regem in Thessaliam. Habebat sub signis supra
 xxvi millia militum: quorum Ætoli sex millia pe-
 ditum, equites trecentos dederant. Nec minores
 erant Philippo copix. Quum vtrinq; se mutuo pe-
 terent hostes, & peruentum ad Scotussam esset, v-
 bi decernere statuerant acie: id quod fieri solet, nõ
 perculit duces hinc inde hostium aduentus, sed
 magis incitati fuerunt alacritate & ardore Roma-
 ni, si Macedonas, quorum erat Alexãdri causa no-
 bile apud ipsos virtutis & potẽtiæ nomen, superaf-
 sent: Macedones verò, si fregissẽt Romanos, quos
 Persis prãstantiores ducebant, clariorẽ sperabant
 Alexandro se Philippum reddituros. Quintius mi-
 lites hortatus est vt se fortes & strenuos prẽberent,
 in pulcherrimo theatro Græciæ cum prãstantif-
 simis certaturos aduersariis. Philippus casu an vr-
 gente articulo, prãcipitantia imprudens sepul-
 crum quod forte extra castra excelsum erat, con-
 scendit: vnde alloqui milites, (vt fieri ante pugna
 solet) & adhortari institit. Illis ex eo omine ictis
 perculsus rex abstinuit eo die pugna. Postero die
 vbi diluxit, ex humida & pluuiosa nocte in ne-
 bulam nubibus vertentibus, omnis densa cali-
 gine obtectus est campus, spissusque ex summis
 montibus aer binis interiectam castris plani-
 tiem mox adueniente die occupauit, qui ademit
 conspectum. Itaque emissi vtrinq; certi ad
 speculandum & infidias locandas, quum breui
 spatio occurrissent inter se ad Cynos cephalas,

quas appellant, manus conferuerunt. Sunt frequentium illarum collium contiguorum turbinata fastigia, ex figurarum similitudine ita dictarum. Quum esset nimirum in locis saltuosus varia pugna, ac nunc hi nunc illi fugerent vel instarent, submiserunt utrinque ex castris auxilia laborantibus & cedentibus, mox ex caelo sereno, quum cuncta sub oculis essent, omnibus viribus concurrerunt. Premebat dextero cornu Philippus Romanos, quod ex locis decliuibus totam phalangem immitteret: nec ferebant vel fortissimi grauem confertamque & intentis horrentem hastis frontem, nec acrem eius impressionem. In laeuum cornu, quum id ob tumulorum anfractus diuelleretur & destraheretur, omisso eo quod cedebat, ad alterum properet Quintius decurrens intulit acriter signa: quo loco coire Macedonas in struem & densare in profundum aciem, quod apud illos firmamentum est exercitus, loca inaequalia & confragosa impediabant. Vbi verò cum viro vir congressurus erat, impulsu sese mutuo premebant graui & inhabili. Animali enim phalanx intolerabilium virium similis est, dum vno corpore cohaeret, atque vno ordine dentatas retinet hastas: qua laxata etiam singuli milites cum ob modum armatus, tum quod vniuersi potius mutuis simul partibus, quam per se valeant, vim amittunt suam. His in fugam effusis, pars fugientes infectantur, pars à latere incurrentes in Macedonas qui adhuc pugnant, caedunt eos. Ita & qui vincebant, illico fluctuauerunt, & in fugam se abiectis armis effuderunt. Ceciderunt eo praelio non minus octo millia, capti ad quinque millia. Vt Philippus elaboreretur, Aetoli fuerunt in causa, qui dum Romani hostes confectantur fugientes, castra exhausserunt & diripuerunt, nec quicquam illis reuersis reliqui fecerunt. Hinc conuitia primum exorta & contentiones inuicem: inde Quintium magis ac magis offenderunt vendicando sibi victoriam & fama occupando Graecos. Vnde Poetae & populares, qui res hasce celebrarent, scribebant & canebant priores Aetolos. Praeter ceteris hoc celebre fuit epigramma,

*His in desteti campis sine honore iacemus
Thessaliae, proster millia caesa decem,
Aetolis domiti turmis simulatq; Latinis,
Quos Titus è lata duxerat Italia:
Ingens Emathia clades, tumidusq; Philippi
Spiritus, ut cerui profugit ille leues.*

Haec carmina condidit in Philippi contumeliam numerum caesorum affingens Alcæus: quae quum passim iactarentur & à multis, T. Quintium quam Philippum plus mordebant. Hic enim Alcæum vicissim rodens illis versibus comparauit holce,

*Quam tu in monte crucem nudatam fronte viator
Conspicis, Alcæo figitur aëria.*

Titum verò haud mediocriter exacerbauerunt decus apud Graecos quaerentem. Quapropter quod restabat agendum, Aetolis omissis, solus transigebat. quod illis faciebat stomachum. Ac quum supplices legatos ad pacificandum à Macedonia venientes admisisset, illi passim per vrbes pacem clamabant vendi Philippo, quum excindere radicibus liceret bellum, & conculcare regnum, à quo primò fuisset Graecia seruitutis iugo oppressa. Quae Aetoli quum iacerent, & sollicitarent socios,

ἀρχὴν, ὅφ' ἦς παρθένος ἐδύλωθη ὁ Ἑλληϊκὸν. ταῦτα τ' Αἰτωλῶν λέγοντων, καὶ ἀνασταθέντων τὸς συμμαχίας,

A αἱ λῶφον οὐσαυ πικρὰν καὶ ἀλλήλων ἀκραί λεπτὰ, δι' ομοίτητα τοῦ σχήματος ἔτις ἀνομάσθησαν. ἡμοιωμένων δὲ, οἷον εἰκὸς, ἐν τόποις σκληροῖς μεταβολῶν καὶ τὰς φυγὰς καὶ διώξεις, ἐκείπεροι τοῖς ποιοῦσιν αἰεὶ καὶ ἀποχωροῦσιν ἐπιπέμποντες βοήθειαν ἐκ τῶν φασπέδων, καὶ ἤδη τὴν ἀέρος δυνάμει φαιρομένην, καθορῶντες τὰ γινόμενα, πῶς στρατῶσιν ἐπέδωγον. τὰ μὲν οὖν δὲξίῳ παρὲν τὸν Φίλιππον, ἐκ τῶν πῶν ἐπιφόρων ὄλιον ἐπείρασεν τὴν φάλαγγα τοῖς Ῥωμαίοις, ὁ βίερος τὴν σωμασπισμῶν, καὶ τὴν βαχύτητα, τὴν περὶ σβολῆς, τὴν δὲ ξίφιν ἐκ τῶν πομειναιῶν. τὸ δὲ δυνάμει ἀνασταθμῶν αἰεὶ τὸς λῶφους καὶ παρὲν τὸν λαμδρόντος, ὁ Τίτος, ὁ μὲν ἠθιμῶν ἀπονοῖς, παρὲς τὴν ἡμέραν ὀξείως παρελάσας, παρὲν τὸν Μακεδόσι, συστῶν μὲν εἰς φάλαγγα καὶ πυκνωσά τ' ἐπί τὴν εἰς βάθος (ἢ παρὲν ἀλκήν τ' ἐκείνων δυνάμειως) καλυμμένοις δὲ τὴν ἀνωμαλίαν καὶ βαχύτητα τῶν χειρῶν, παρὲς τὴν καὶ ἀδρα συμπλέκασθαι, καὶ βαρεῖ καὶ διεργῶν χειρῶν οὐλοισμῶν. ζῶα γὰρ ἡ φάλαγγς εἰσὶν ἀμάχῳ τ' ἰσχυρῶν, ἕως ἐν ὅσῳ σῶμα, καὶ τηρεῖ τὴν σωμασπισμῶν ἐν ταξει μᾶλλον. ἀνασταθμῶν δὲ, καὶ τὴν καὶ ἐναρμόνιαν ἀπολλοῖσι τῶν μαχομένων ἐκαστος, δὲ τε τὸ ἔργον τὸ οὐλοισμῶν, καὶ τὸ πῶν τὸ ὄλου τοῖς παρὲν ἀλλήλων μέρεσι μᾶλλον ἢ δι' αὐτὸν ἰσχυρῶν. ἡμοιωμένων δὲ τούτων, οἱ μὲν ἐδίωκον τὸς φάλαγγας, οἱ δὲ τὸς μαχομένους τῶν Μακεδόνων παρεκδραμόντες, ἐκ πλαγίων ἐκτενον. ὥστε ταχὺ καὶ τοῖς νικῶσιν παρὲν τὴν φάλαγγα, τὰ ὄπλα καὶ ἀνασταθμῶν, ἐπέσον μὲν οὖν οὐλοισμῶν οὐλοισμῶν ἐλάττωσι, ἐάλωσαν δὲ παρὲν πεντακιχλίοις. ὁ δὲ τὸν Φίλιππον ἀσφαλῶς ἀπελθεῖν τὴν ἀπίαν ἐλάβον Αἰτωλοῖ, παρὲν δὲ τὴν γινόμενοι καὶ πύρρησιν τοῦ χάρακος, ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων διωκόντων, ὡς τε μηδὲν ἀρεῖν ἐκείνοις ἐπομελῶσθαι. παρὲν μὲν οὖν ἐχρόντο λοιδορεῖν καὶ ἀνασταθμῶν παρὲν ἀλλήλους αὐτοῖς. ἐκ δὲ τούτων μᾶλλον αἰεὶ τὸν Τίτον ἐλύποιω, ἐαυτοῖς ἀνασταθμῶν τὸ νίκημα, καὶ τῆ φήμῃ παρὲν ἀνασταθμῶν τοῖς Ἑλληϊκῶν. ὥστε καὶ χάρακος καὶ ἀνασταθμῶν παρὲν ἐκείνους ἀποποιήσθαι, καὶ ἰδιωτῶν, ἡμοιωμένων δὲ ἔργον. ὦν μάλιστα ἀνασταθμῶν καὶ τὸς τῶν ἐπιγράμματα,

Ἀκλαυσοὶ καὶ ἀθῆπροι, ὁδοιπόροι, τὰ δὲ ἐπὶ τὸν μῦθον,
Θεσσαλίας τριῶν καίμεθα μυριάδες,
Αἰτωλῶν δὲ μηδέτερες ἀπ' Ἀρεος, ἠδὲ Λατίνων
Οὐδὲ Τίτος ἀρεῖς ἦγαγ' ἀπ' Ἰταλίας.
Ἡ μὲν γὰρ μέγα πῆμα. ὁ δὲ δραστὸν κείνο Φιλίππου
Πνύσμα, τῶν ἐλάφων ἀχετ' ἐλαφρότερον. τοῦτο ἐποίησεν μὲν Ἀλκίος, ἐφουβείζων Φιλίππου, καὶ τὸν ἀριθμόν τ' ἀποθαλόντων ἐπιψυσάμενος. λεγόμενοι δὲ πολλαχοῦ καὶ ἀπο πολλῶν, μᾶλλον ἢ τὸν Τίτον ἢ τὸν Φίλιππον. ὁ μὲν γὰρ ἀπὸ κωμῶδων τὸν Ἀλκίον, τὰ ἐλεγεῖα παρὲν ἀνασταθμῶν,
Ἀφλοῖος καὶ ἀφυλλος, ὁδοιπόροι, τὰ δὲ ἐπὶ νῶτα
Ἀλκίος παρὲν πῆμα ἠλίβατος. τὸν δὲ Τίτον φιλοδοξοῦσιν παρὲν τοῖς Ἑλληϊκῶν, οὐ μετρίως παρὲν ἀνασταθμῶν τὰ ποιῶντα. δὲ καὶ τὰ ἀπολλοῖσι τῶν ἀνασταθμῶν ἐπαρὲν τὸν καὶ ἐαυτὸν, ἐλάττωσι φρονήζων τῶν Αἰτωλῶν. οἱ δὲ ἦσαν, καὶ παρὲν ἀνασταθμῶν λόγους αὐτῶν, καὶ παρὲν ἀνασταθμῶν ἐπὶ συμβάσει παρὲν τοῦ Μακεδόσι, τοῦτο ἐκείνοι παρὲν ἀνασταθμῶν παρὲν ἀλλῶν πόλεις ἐβῶν, πωλεῖσθαι τὴν εἰρήνην Φιλίππου, παρὲν ἐκείνῳ τὸν πόλεμον ἀνασταθμῶν, καὶ ἀνασταθμῶν

αὐτὸς ὁ Φίλιππος ἐλθὼν πρὸς τὰς ἀγαλάσις, ἀνείλεν τὴν ἑσπερίαν ὅτι βέλγας τῶν Τίτων καὶ Ῥωμαίων τὰ καθ' αὐτόν. καὶ οὕτω καταλύεται τὸν πόλεμον ὁ Τίτος, καὶ τὴν μὲν Μακεδονικὴν ἀπέδωκεν αὐτῷ βασιλείαν, τὴν Ἑλλάδος πρὸς ἑτάξεν ἀποστῆναι χιλίους ἢ πάλαι τοὺς ἐξημίωσεν. τὰς δὲ ναῦς πάσας παρέειλε, πλὴν δέκα. τῶν δὲ πάλαι τ' ἕτερον Δημήτριον ὀμνήσασα λαβὼν, εἰς Ῥώμην ἀπέστειλεν, ἄεργα τῶν ἡρώων χρησάμενος, καὶ πρὸς λαβὼν δὲ μέλλον. Ἀντίκου γὰρ τῆς Λίβυος, ἀδελφὸς ἐγγύστου τοῦ Ῥωμαίων καὶ Φυλάδος, ἡδὴ τότε πρὸς Ἀντίοχον ἤκοντος τὸν βασιλέα, καὶ παρεξιμένους αὐτὸν εἰς τὸ πρὸς ἄθεν πρὸς ἰέναι τῆς τύχης, τῆς δὲ ἡμέρας δὲ ῥεούσης ἡδὴ καὶ ἑαυτὸν ὑπὸ πρὸς ἡμέτων μεγάλων, ἀκατεργασάμενος, μέγας ἐπικροτήσας, πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν ἡγεμονίαν ἀποβλέπειν, μάλιστα δὲ τῆς Ῥωμαίων αἰσάμενον εἰ μὴ τὸ πρὸς ἰέναι ὁ Τίτος ἐμφρονίως, οἰετώκετο πρὸς τὰς ἀγαλάσις, ἀλλὰ τὸν Φιλιππικὸν ὁ Ἀντιοχικὸς κατείληφε πόλεμον ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ σπεύσασα ὑπὸ ἀμφοτέρω ἀμφοτέρω χρόνῳ, οἱ μέγιστοι τῶν τότε καὶ δυνατώτατοι βασιλεῖς ὅτι τὴν Ῥώμην, ἔχον αἰ ἀγωνίας δὲ ὑπερῆρας καὶ κινδύνους τῶν πρὸς Ἀντίκου οὐκ ἐλαττοῦς. νῦν δὲ τῶν πολέμων μέσῳ καὶ ἡμέρῳ ἐμὲδων τ' εἰρήνῃ ὁ Τίτος, καὶ ἑρῶν ἑξαστάς τ' ἡμέρας, ἀγαλάσις τὸν παρῶν, τοῦ μὲν τὴν ἐσχάτῳ ἐλπίδα, πρὸς τὴν πρὸς ἰέναι ὑπέειλεν. ἐπεὶ δὲ οἱ δέκα πρὸς ἰέναι, οἱ ἢ σὺγκλητος ἐπεμψεν τῶν Τίτων, σπεύσασα τοὺς μὲν ἄλλοις Ἑλλήνας ἐλθούσας, Κόρινθον δὲ καὶ Χαλκίδα καὶ Δημητριαδα ἀγαλατηρεῖν ἐμφρονίως, ἕνεκα τῆς πρὸς Ἀντίκου ἀσφαλείας, ἐκταῦθα δὴ τὰς κατηχεῖσας λαμψοῖς, λαμψοῦς τὰς πόλεις ἀερόρηγους Ἀίτωλοι, τὸν μὲν Τίτον κελθόντες τὰς πέδας τῆς Ἑλλάδος λύειν, (οὕτω γὰρ ὁ Φίλιππος εἰώθη τὰς πρὸς ἡμέρας πόλεις ὀνομάζειν) τὸς δὲ Ἑλλήνας ἐρωτήσας, εἰ κληθὲν ἔχοντες βαρύτερον μὲν, λειότερον δὲ τῆς πάλαι τ' νῦν, χάρισι, καὶ θαυμαστοῖς τ' Τίτον ὅς διεργάτω, ὅτι τοῦ ποδὸς λύσας τὴν Ἑλλάδα, τοῦ τραχέως δὲ δεκεν. ἐφ' οἷς ἀγαλάσις ὁ Τίτος καὶ βαρέως φέρον, καὶ δέοντος τῆς σπεύσασα, τέλος δὲ ἐπέσειεν καὶ ταῦτας τὰς πόλεις ἡμῖναι τῆς φρονίως, ὅπως ὁλόκληρος ἢ χάρις ὑπὸ ἀρετῆ παρ' αὐτῶν τοῖς Ἑλλησιν. Ἰαδμίω δὲ ἀγαλάσις, πλῆθος μὲν ἀγαλάσις ἐκταῦθα καὶ τῆς, τ' γυμνασίων ἀγῶνα θεώμενον, οἷα δὴ δὲ χρόνον πεπταυμένης μὲν πολέμων τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ ἐλπίσιν ἐλθούσας, σαφεῖ δὲ εἰρήνῃ πρὸς ἡμεῖς. τῆς σαλπιγγῆς δὲ σιαπῆς εἰς ἀπὸ τῶν ἀγαλάσις, πρὸς ἰέναι εἰς μέσον ὁ κήρυξ, αἰεῖ πειν ὅτι Ῥωμαίων ἢ σὺγκλητος, καὶ Τίτος Κοίντιος, στρατηγὸς ὑπάτος, καὶ ἀπολεμήσαντες βασιλεῖα Φιλιππων καὶ Μακεδόνας, ἀφίαν ἀφροσύταις καὶ ἐλθούσας καὶ ἀφροσύταις, νόμοις χρομήταις πῆς παρῶν, Κορινθίους, Λοκροῖς, Φοκεῖς, Εὐβοῖας, Ἀχαγεῖς, Φθιώτας, Μάγνητας, Θεσσαλοῖς, Περραιοῖς. τὸ μὲν οὖν πρὸς ἰέναι οὐ πρὸς ἰέναι, ὅπως σαφῶς ἐπὶ ἡμεῖς, ἀλλ' ἀνώμαλος καὶ ὀρθῶς κίνησις ἡδὴ ἐκταῦθα θαυμαστοῖς, καὶ ἀγαλάσις ἀγαλάσις, καὶ πάλιν αἰεῖ πειν κελθόντων. ὡς δὲ αὐτῆς ἡσυχίας ἡμεῖς, ἀγαλάσις ὁ κήρυξ τὴν φωνὴν, πρὸς ἡμέρας εἰς ἀπὸ τῶν ἐγαλάσις, καὶ δὴ ἡδὴ τὸ κήρυγμα, κραυγὴ μὲν ἀπὸ τῶν μέγιστος ἐφαίει τὸ θεῶν, ὅπως δὲ ἀγῶνα ἡδὴ ἀγαλάσις.

ipse ad pacem petendam veniens Philippus, stultitiam suspicionem, dum in fidem T. Quintii & populi Romani omnia sua permittit. Ergo finem Quintius bello imposuit, & regnum Macedoniae ei reliquit: imperavit ut Graecia abstineret, mille talentum solueret, naues omnes praeter decem traderet. Alterum filium eius Quintius Demetrium accepit obsidem, eumque Romam misit. Vltus optimè Quintius est tempore, occupavitque insequentia. Quippe Annibal Pœnus, vir populo Romano infestissimus, & exul, iam tunc erat ad Antiochum regem profectus, stimulabatque eum ut fortunam prosequeretur suam, cuius iam per se potentia secundo cursu vteretur: quum vel sua sponte ille ob facta perpetrata magnifica, ex quibus Magni cognomen accepit, orbis terrarum imperio adiaceret oculos, & maximè in Romanos accingeret se. Quod ni prospiciens prudenter Quintius ad pacem inclinasset, sed Macedonia arma Antiochi in Graecia occupasset bellum, atque ex communibus ambo causis in Romanos maximi illius memoriae & pollutissimi reges conspirassent, certamina eos de integro & pericula circumferissent quàm cum Annibale haud leuiores. Nunc Quintius interposita opportune hisce bellis pace, & ante commissionem instantis dirempto praesenti, huius nouissimam, illius spem praecidit primam. Quia verò decem legatis, quos ad Quintium miserat senatus, placebat ut ceteris Graecis redderetur libertas, Corintho autem, Chalcidi, & Demetriadi causa belli Antiochici imponderetur praesidium, ibi criminibus splendidi Aetoli ciuitates splendido colore concitabant, à Quintio postulantes ut compedes dissolueret Graeciae, (nam ita antedictas vrbes nominare Philippus solebat) & Graecos interrogabant, Ideòne quia ponderosiore haberent, sed politiore, superiore praesentem catenam, exultarent, & Quintium ut beneficium suspicerent, quòd pedibus exemptam Graeciam ex collo vindicisset? Quae iniquè Quintius & indignè ferens, euicit tandem precibus apud concilium, ut praesidia ex his quoque ciuitatibus deducerentur, quo beneficium suum haberent Graeci syncerum. Igitur Isthmiorum ludicro confederat frequentia mortalium in stadio ad gymnicum certamen spectandum: quòd exempta tandem bello Graecia ob libertatis spem, firmam certè pacem agitaret. Ibi silentio tuba conuentui indicto, progressus in medium praeco pronunciauit, Senatus Romanus & T. Quintius imperator Proconsul, Philippo Macedonibusque deuictis praesidiis, liberos immunes suis legibus esse iubent Corinthios, Locros, Phoeneses, Euboeam, Achaos, Phthiotas, Magnetas, Thessalos, Perrhocbos. Id primùm neque planè omnes neque clarè exaudierant: sed inaequali & turbido in theatro murmure mirabundi alter alterum interrogabant, ac repeti petebant praconem. Vt silentio iterum facto praeco sublata voce altius confessum clamauit ac pertinuit ad omnes praconium, immensus ex gaudio editus à populo clamor ad mare usque pertinuit, confurrexit confessus, nemo intentus ludicro fuit, omnes maturauerunt exilire, dexteram cōtingere, ἀγαλάσις ἑσπερίαν μέρη ἀγαλάσις, ὅπως δὲ αἰεῖ πειν δὲ πρὸς ἀγαλάσις καὶ ἀγαλάσις.

& appellare Græciæ servatorem & propugnato-
 rem. Quod autem de exuperante & grandi voce
 commemoratur, tunc fuit conspectum : corui e-
 nim fortè super volitantes delapsi sunt in stadium.
 In causa est diuisura aëris : quum enim multa &
 elata vox mittitur, diuisus ab ea non sustinet vo-
 lucres, sed lapsum efficit, sicut euenit per loca va-
 cua euntibus. Nisi sanè ictu potius, velut telo tra-
 iectæ decidunt & emoriuntur. Potest etiam turbo
 esse in aëre, quasi vorticem in pelago rursusque
 impetum fluctuatione ex violentia accipiente.
 At Quintius nisi quam celerrimè ludis dimissis
 impetum multitudinis & incusum præuidens
 deflexisset, videbatur in periculum venturus.
 Adeo frequentes simul & vndique ei se circum-
 fuderunt. Vt plausibus circa Quinti taberna u-
 lum defatigati sunt, nocte iam demum, si quos
 conspicerent vel amicos vel hospites, hos salutan-
 tes & complectentes, conuerterunt se inter se ad
 conuiuia & pocula. Ibi magis etiam haud dubiè
 in gaudium effusus subiit reputare & conferre de
 Græcia, quàm multa bella libertatis causa gessis-
 set, neque firmiorem esset vnquam vel lætiorum
 assequuta, quàm ab aliis quum fuit defensa, & pe-
 nè sine sanguine & luctu pulcherrimum tulit &
 optatissimum præmium. Quippe rara erant vir-
 tutis inter mortales & prudentiæ exempla, sed ra-
 rissima inter alios bonos, iusti. Siquidem Agesi-
 lai, Lyfandri, Nicie, Alcibiadesque bella egregiè
 tractare, victoriasque bello consequi, quum im-
 perarent, nouerant : vti ad gloriosam hominum
 salutem honestatemque laureis non nouerant.
 At vbi à Marathonio Marte & pugna nauali Sala-
 minia, à Platæis Thermopylisque, & rebus ad
 Thermodontem atque circa Cyprum Cimonis
 gestis discesseris, omnibus præliis Græcia aduer-
 sus semetipsam decertauit ad seruitutem, omne-
 que eius trophæum ad suam excitatum calamita-
 tem & probrum est, quæ penè fuit ducum impro-
 bitate & ambitione prostrata. Alienæ genæ verò,
 qui paruas scintillas & exigua antiquæ propinqui-
 tatis cum iis vincula habere videbantur à qui-
 bus vel verbis vel consilio aliquid extitisse in Græ-
 ciam beneficii mirum esset, hi maximis periculis
 & laboribus Græciam grauibus soluerunt domi-
 nis & tyrannis, atque in libertatem restitue-
 runt. Hæc tum subibant Græcorum animos.
 Facta autem fuerunt præconis consentanea.
 Pariter enim misit Quintius Lentulum in Asiam
 ad Bergyllas liberandas, Titillium in Thra-
 ciam ad deducenda ex illis oppidis & insulis
 Philippi præsidia. P. Iulius ad Antiochum nauigauit,
 acturus cum illo de Græcis qui ei pare-
 bant liberandis. Ipse profectus Chalcidem quin-
 tius, inde mari vectus Magnesium præsidia emi-
 sit, populisque rempubl. reddidit. Agonothetes
 Argis Nemeorum creatus, ludicrum optimè di-
 gessit, ac Græcis illic iterum voce præconis pro-
 nunciavit libertatem, vrbisque peragrans, e-
 gregia disciplina, magna iustitia, concordiaque
 & amicitia eas inter se conglutinavit, compo-
 nens seditiones, exules reducens : atque ouans
 quod Græcos inter se conciliaret beneuolen-
 tia, non minus quàm quod domasset Macedo-
 nas, vt minimum iam ducerent illi eius bene-
 ficiorum libertatis munus. Xenocratem philoso-
 phum, quum Lycurgus Orator eum à publicanis,

A καὶ προσειπεῖν τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ παρμαχῆν. ὅ-
 δε πολλάκις λεγόμενοι εἰς ὑπερβολὴν τὴν φωνῆς καὶ μέγεθος
 ὡφθη τότε. κρέσσονος γὰρ πετομένων καὶ τυγχεύοντων εἰς
 ὁσάδων αἰτία ἢ τῆς ἀέρος ῥῆσις. ὅταν γὰρ ἡ φωνὴ πολλὴ καὶ
 μεγάλη φέρεται, ἔχει ἀπώροτος ὑπὸ αὐτῆς ὅσα ἀντιπεριείδει
 τοῖς πετομένοις, ἀλλ' ὀλίγη ποιεῖ, καθάπερ κενερωτῶσιν
 εἰ μὴ ἢ Δία, πληγῆν ἢ μάλλον, ὡς ὑποβέλει διαλευκό-
 λουρα, πίπτει καὶ ἀποθνήσκει. διώεται ἢ καὶ περὶ δίνου (εἶ) τοῦ
 ἀέρος, ὅτι ἐπιβύθου ἐκ πελάγος καὶ πάλιν ῥύμιον τῆς σαλῆς ἀφ' ἑ-
 μέγεθος λαμβάνοντες ὁ δὲ οὖν Τίτος, εἰ μὴ τάχιστα τῆς θεᾶς
B ἀφελουθῆσιν, ὑπερδύροτος τὴν φωνῆν τῆς πληθῆς καὶ τὴν δρό-
 μων, ἔξελκινει, ὅσα αἰ εἰδοὶ περὶ ἡμεῶν τοσούτων ὁμοῦ καὶ
 πᾶσι θεῶν αὐτῶν περὶ χροῦ καὶ ὡς δ' ἀπέκασμον περὶ τὸ σκίωλον
 αὐτῶν βοᾶτε, ἢ ἢ νικητῶν ἔπος, αὐτῶν εἰς πῆλιν ἰδοῖεν ἢ φίλους, ἢ
 πλῆθρα ἀπαζόμενοι καὶ περὶ κληρονομῶν, ὡς δὲ πᾶσι καὶ
 πότῳ ἐβέτοιο μετ' ἀλλήλων. εἰ δ' ἢ μάλλον (ὡς εἰκός) ἢ
 δουλοῖς, ἐπὶ λόγιστον καὶ ἀφελουθῆσιν περὶ τῆς Ἑλλάδος,
 ἔσσις πολέμησασα πολέμοις ἀφ' ἑλθέσει, ἔσσις τῶν
 βεβαίτερον ὁσάδων αὐτῆς ἑτέρων παρὰ γὰρ ἰσχυρῶν, ὁ-
 λήρου δὲ ἀναμεικτός αὐτῆς ἀπειθῆς φερομένη ὁ καλλι-
C σον καὶ περὶ μαχόμενοι ἀθλοῖν. ἡ δ' ἄρα ἀπὸ τοῦ μὲν καὶ
 ἀφελουθῆσιν εἰς αἰδοῦσιν, ἀπὸ τοῦ δὲ τῶν ἄλλων
 ἀγαθῶν ὁ δίκαιος. οἱ γὰρ Ἀγχιπύλαοι καὶ Λύσανδροι, καὶ οἱ
 Νικίαι, καὶ οἱ Ἀλκιβιάδα, πολέμοις μὲν ὅσιν διέπειν, καὶ μα-
 χᾶς ἰκαστῶν καὶ πᾶσι καὶ ἡλικαστῶν ἔχοντες ἡπίστατοι,
 χεῖρα δ' ἔχοντες καὶ ἀφελουθῆσιν καὶ ἀφελουθῆσιν, ἐκ
 ἔργαστον ἀφ' ἑλθέσει, εἰ δὲ Μαθωνίον πῆλιν ἀφελουθῆσιν, καὶ πᾶσι
 εἰς Σαλαμίην ἰαμαχῆν, καὶ Πλαταιᾶς, καὶ Θερμοπύ-
 λας, καὶ τὰ ὅσα Εὐρυμέδου, καὶ τὰ ὅσα Κίτωνος Κίμωνος
 ἔργα, πᾶσι τῶν μαχῶν Ἑλλάδος ὅτι δουλεία μεμαχῆ-
D ται ὅσα, αὐτῶν, καὶ πᾶσι ἔσσιον αὐτῆς, συμφορᾶ καὶ ἰ-
 δος ἐπ' αὐτῶν ἔσκειν, πᾶσι καὶ καὶ φιλονεκία τῶν ἡ-
 γουμένων περὶ ἀπείσιν. ἀλλ' ὅσοι ἢ ἀφελουθῆσιν, ἀφελουθῆσιν
 μὲν καὶ γλῶσσαν καὶ ἰαμαχῆν παρὰ τοῦ ἡρώου ἔχοντες δο-
 χιωτές, ἀφ' ὧν καὶ ἀφελουθῆσιν τῶν καὶ ἰαμαχῆν καὶ ἰαμαχῆν ὑπο-
 ζῶν τῆς Ἑλλάδος ἰαμαχῆν, οὐταῖς τοῖς μεγίστοις κινδύνοις
 καὶ πᾶσι ἔσκειν, ἔσκειν τῶν Ἑλλάδος ἀφελουθῆσιν καὶ ἀφελουθῆσιν
 τυραννῶν ἐλθέσειν. ταῦτα δὲ πᾶσι Ἑλλήνων ὑπο-
 ζῶν καὶ τῶν ἔργων ἰαμαχῆν τοῖς κηρύγμασιν, ἀφ' ὧν ἔσκειν
 περὶ τῶν Τίτος Λέντιου μὲν εἰς Ἀσίαν, Βαργυλίου δὲ εἰς
E Ἑλλάδα, Τίτιλλον δὲ εἰς Θράκιαν, ταῦτα αὐτοῖς πόλεις καὶ ἰ-
 στίαι ἀπὸ τῶν ἑλθέσει τῶν Φιλίππου φερομένων. Πόπλιος δὲ
 Οὐίλλιος ἔπειθ' ἀφελουθῆσιν Ἀντιόχῳ περὶ τῆς τῶν ὑπο-
 αὐτῶν Ἑλλήνων ἐλθέσειας. αἰτος δὲ Τίτος εἰς Χαλκίδα
 παρὰ τῶν, εἰτα πᾶσι εἰς Μαγνησίαν, ὅσιν γε ταῖς
 φρεσῶν, καὶ τῶν πολιτείαι ἀπέδιδε τοῖς δημοῖς, ἀφελουθῆσιν ἢ
 Νεμεῶν ἀφελουθῆσιν εἰς Ἀργῆν, τῶν τε πᾶσι ἰαμαχῆν. ἀφελουθῆσιν
 ἀφελουθῆσιν, καὶ πάλιν εἰς τῶν Ἑλλήνων τῶν ἐλθέσειας ὑπο-
 κηρυ-
 χος ἀφελουθῆσιν, ὅσιν φερομένων τῶν πόλεσιν, ἀφελουθῆσιν ἀφελουθῆσιν
 πομπῶν, ὁμοῖαι τε καὶ φιλοφροσύνῳ ὡς δὲ ἀφελουθῆσιν παρὰ
F χεῖρα καὶ παύων μὲν ταῖς εἰσῆσιν, κατὰ τῶν τῶν φουγῶν, ἀφελουθῆσιν
 δουλοῖς ἢ ὅσιν πᾶσι καὶ ἀφελουθῆσιν τῶν Ἑλλήνων, ἔχοντες ἢ
 ὅσιν κηρυχῆσιν τῶν Μακεδόνων, ὡς τε μικρότατοι ἢ ἢ ἐλθέσειας
 δουλοῖς ὡν ἀφελουθῆσιν. ἔσκειν καὶ τῶν οὖν τῶν φιλο-
 σφον, ὅτε Λυκούργος αὐτῶν ὁ ῥήτωρ ὑπο τῶν πελοῶν

ἀγρόμυρον πωρὸς ὁ μοτοίκιον ἀφείλετο, καὶ τοῖς ἀγροῖσι ἐπέθηκε δίκην τῆς ἀσιλγείας, λέγεται τοῖς πασι ἀποδρῆσαντα τῷ Λυκούργου, Καλλιῷ γε ὑμῖν ὦ παῖδες, (Φαίαι) ὡς πατεὶ χεῖρ ἀποδίδωμι· πάντες γὰρ αὐτὸν ἐπαγοῦσιν ἐφ' οἷς ἐπὶ πωρῶν. Τίτω δὲ καὶ Ῥωμαίοις, ὧν τοῖς Ἑλλήνας ἀεργέτησαν, οὐκ εἰς ἐπαίνοισι, μόνον ἀλλὰ καὶ πίστιν ἐν πασὶν ἀνθρώποις καὶ δυνάμειν ἡ χεῖρ ἀπὸ πάντων διχάσας· ἔγρη πωρῶν δεξέμενοι μόνον τοῖς ἡγεμόνας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ μεταπεμπόμενοι καὶ κελουῖτες ἐνεχείριζον αὐτοῖς. ὁ δὲ δῆμοι καὶ πόλεις, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖς ὑφ' ἐτέρων ἀδικούμενοι βασιλέων, κατέφθονε τὰς ἐκείνων χεῖρας. ὡς ἐν βραχέϊ χρόνῳ, τάχα που καὶ θεοῦ σιωπηροῦ ἡμῶν, πάλιν αὐτοῖς ὑπέσχετο ἡμεῖς, καὶ αὐτοῖς δὲ μέγιστον ἐφρόνησεν ὅτι τῆς Ἑλλάδος ἐλευθέρωσι. ἀναλήθεις γὰρ εἰς Δελφοῖς ἀσπίδας ἄργυρας καὶ τὸν αὐτῷ θυρεὸν ἐπέγραψεν,

Ζηνὸς ἰὼ κρημνῶσι γεγαυότες ἰπποσώματα,
Κεῖρε ἰὼ Σπάρτας Τυωδαεῖδα βασιλεῖς·
Ἄινεάδας Τίτος ὑμῖν ὑπὸ πατὸν ὠπάσε δ' ἄρον,
Ἑλλῶν τεύξας πασὶν ἐλευθερίῳ.

ἀνέθηκε δὲ καὶ χρυσοῦν τὰ Ἀπόλλωνι γέφυρον, ὅτι γράψας,
Τὸν δὲ τοῖ ἀμβροσίοισιν ὅτι πλοκάμοισιν ἔθηκε,

Κεῖσθα Λαπίδα χρυσοφαῖ γέφυρον
Ὅν πόρεν Ἀινεάδην πατρὸς μέγας, ἀλλ' Ἐκέργε

Ἄλκας ὡς θεῶν κῦδος ὅπαζε Τίτω. τῆ γυνὴ Κορινθίων πόλει πωρὸς τοῖς Ἑλλήνας ὁ αὐτὸς δις ἡδὴ συμβέβηκεν. καὶ γὰρ Τίτος ἐν Κορίνθῳ τότε, καὶ Νέρων αὐτῆς καθ' ἡμᾶς ἐν Κορίνθῳ πῶν πλοῖας Ἰομίων ἀγρόμυρον, τοῖς Ἑλλήνας ἐλευθέρωσι καὶ ἀβνόμεναι ἀφῆκεν, ὁ μὲν, ὅθεν κήρυκτος (ὡς εἴρηται) Νέρων δὲ αὐτὸς ὅτι τ' ἀγροῦ ἀπὸ βήματος ἐν τῷ πλῆθει δημηγορήσας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑπερον. ὁ δὲ Τίτος τότε καλλίστου καὶ δικαιοτάτου τῷ πωρὸς Νάβιν ἀρξάμενος πολέμου, τῷ Λακεδαιμονίων ἀξωλέσασθαι καὶ πῶν ἀνομῶν πατὸν τύραννον, ἐν τῷ τέλει διεψεύσατο τὰς τῆς Ἑλλάδος ἐλπίδας, ἐλεῖν πῶν ἀγροῦ, οὐκ ἐθελήσας, ἀλλὰ ἀπεισιμῶν, καὶ πωρῶν τῷ Σπάρτῳ ἀναξίως δουλεύουσαν· εἴτε δεισῶν μὴ τῷ πολέμου μῆκτος λαμβάνοντος, ἄλλος ἀπὸ Ῥώμης ἐπελθὼν στρατηγὸς ἀνέλθαι τὴν δόξαν, εἴτε φιλοεικία καὶ ζηλοτυπία τῷ Φιλοποίμῳ τῷ μὲν, ὧν ἔντε τοῖς ἀλλοῖς ἀπασιν ἀνδρά δεινότατον τῷ Ἑλλῶν ὄντα, καὶ πῶν ἐκείνον τῷ πολέμου ἔργα θαυμασὰ πόλμης καὶ δεινότητος ἀποδειξάμενον, ἴσα τῷ Τίτω κυδαίνοντες Ἀχαιοὶ, καὶ πῶν ὡν ἐν τοῖς θεάτεροις, ἐλύπου ἐκείνοι, ἐκ ἀξίοντα Ῥωμαίων ὑπᾶτω πωρῶν πολέμῳ τῷ Ἑλλάδος, ἀνδραποῦν Ἀρχάδα, μικρῶν καὶ ὁμῶν πολέμῳ στρατηγόν, ὁμοῖα θαυμάσια παρ' αὐτοῖς. ἔμην δὲ αὐτὸς ὁ Τίτος ὑπὸ τούτων ἀπελογεῖτο, κατὰ τὰς τῷ πολέμου, ὡς ἐπὶ πωρῶν κακῶν μεγάλῳ τῷ ἄλλων Σπαρτιατῶν ἀπολέμενοι τῷ τύραννοι. τῷ ἄλλων Ἀχαιῶν αὐτῶν πολλὰ πωρὸς πῶν ψηφισαμένων, ἔδεν ἐδόκει πωρὸς τὰς ἀεργείας ἐξισοῦσθαι, πῶν μίας δωρεᾶς, ἢ ἐκείνος ὁρῶν πῶν ἡγάπησεν. ἢ ὅτι αὐτῶν Ῥωμαίων οἱ δυσυχῆσαντες ἐν πωρὸς Ἀνίβαν πολέμῳ, πολλαχῶ μὲν ὡνιοὶ ἡγρόμυροι καὶ ἀσπαρέντες ἐδούλουσαν· ἐν τῷ τῷ Ἑλλάδι χίλιοι καὶ ὄχλοισι ὁ πλῆθος ἦσαν, αἰεὶ μὲν εἰς ἐπὶ τῷ μεταβολῆς, τότε δὲ καὶ μῶν, ὡς εἰκός, ἐντυγχόμενοι, οἱ μὲν ὑοῖς, οἱ δὲ ἀδελφοῖς, οἱ δὲ σαυήσασιν, ἐλευθέρωσι δούλοι, καὶ ἡκῶσιν ἀχμῶνται.

A à quibus ducebatur ad carcerem, causa pensionis quam pendebant inquilini, exemisset, atque illos qui cum duxerant accersuisset iniuriarum, fama est liberis occurrentem Lycurgi dixisse, Egregiam profecto, pueri, gratiam patri vestro refero, quod omnes eum ob eius in me beneficium commendent. Quintio vero & Romanis ob eorum in Græcos merita non ad laudes modo relata gratia, sed ad fidem etiam apud omnes mortales & imperium est merito progressa. Neque enim accipiebantur modo imperatores eorum, sed & accersentes & euocantes illos, fidei se committebant eorum: neq; populi solum & ciuitates, sed & reges quoq; ab aliis violati regibus, decurrebant ad illorum præsidium. Vnde breui fortasse non sine diuina ope omnia iis paruere. At Quintius plurimum ipse ob liberatam Græciam gloriatus est. Nam quum Delphis clypeos argenteos & scutum suum dedicaret, inscripsit iis,

Dicite Io celeri, quibus est equitare voluptas,
Voce, Iouis soboles, dicite Tyndarida
Io, Lacedæmonii reges: nam munera dextra
Vobis summa Titus præstitit Aeneades:
Nam libertatem reparauit Graiugenaarum,
Triste tyrannorum qua tulit ante iugum.

C Donum etiam Apollini coronam auream tulit cum hac inscriptione,

Hanc tibi fulgentem dedit auro, phæbe, coronam,
Diuinum cupiens condecorare caput,
Aene adum ductor magnus: sed Apollo vicissim
Virtutis tribuas tu decus alme Titō.

Ita vrbi Corinthiorum delatum est, idem vt ibi beneficium bis Græcis sit declaratum. Siquidem Quintius Corinthi tunc, & memoria nostra Nero iterum Corinthi, Isthmia item celebrans, Græcos liberos suis legibus iussit esse: ille (vt diximus) per præconem, Nero ipse pro tribunali in foro cōeionem ad populum habens. Cæterum hoc diu post. At Quintius pulcherrimum & iustissimum cum Nabide auspicatus bellum, teterrimo & immanissimo Lacedæmoniorum tyranno, in exitu Græciæ spem destituit. Cui in manu quum esset illum obterere, noluit: sed fœdus cum eo fecit, & Spartam indigna oppressam seruitute reliquit, vel veritus ne, si bellum duceretur, alius successor Roma missus gloriam sibi auferret, vel inuidia & æmulatione Philopomœnis honorum. Quem, quia cum in omnibus aliis summum inter Græcos imperatorem, tum ob eius eximia virtutis & consilii illo edita bello opera pariter ac Quintium Achæi extollebant & decorabant in theatris, torquebant illum: qui indignam rem censebat, vt pari in honore ac cōsul Romanus pro Græcia propugnans, homo Arcas, minorum & finitimorum dux bellorū, apud eos esset. Verum ipse id Quintius excusauit, bellū deposuisse se, vbi tyrannū perspexit non nisi cum grandi aliorum Spartiatarum pernicie periturum. At Achæi quanquam honores ei cumulate decreuerant, nulla re tamen assequi videbantur beneficia eius: nisi vno dono, quod omnibus ille prætulit, Id hoc fuit. Ciues Romani, quos belli Punici secundi perculerat clades, passim venundati & distracti in seruitute erant. Græcia mille & ducentos numero habebat, semper quidem ob fortunæ vices miserabiles, sed tunc haud immerito magis, quum alii liberis, fratribus alii, pars familiaribus, liberis serui, & victoribus occurrerent captiui.

Hos Quintius, quamuis illorum causa affligeretur, non extorsit dominis, sed Achæi eos quingentenis denariis in capita redemerunt, contractoque vnum in locum omnes paranti iam conscendere Quintio obrulerunt. Itaque ille decessit gaudio delibutus ob præclara facta, egregias remunerationes, magnoque viro & ciuium amante consequutus dignas. Quod profecto omnium ei videtur ornamentum extitisse in triumpho splendidissimum. quippe hi (vt moris est feruorum) quum manumissi sunt, rasi capitibus & pileati triumphantem sunt Quintium sequuti. Speciosius etiam spolia translata spectaculum præbuerunt, galeæ Græcæ, parmæ Macedonicæ & sarissæ. Iam pecuniæ non exiguus numerus fuit, vt memoriæ prodidit Itanus. In triumpho translata auri infecti pondo tria millia septingenta tredecim, argenti quadraginta tria millia pondo & ducenta lxx. Philippii aurei nummi quatuordecim millia quingenti quatuordecim. Ad hæc mille talenta, quæ Philippus debebat. Cæterum hæc populus Romanus post maximè Quintio authore & annitente condonauit Philippo, ac societatem cum eo iunxit, filiumque obsidem ei remisit. Postquam verò in Græciam Antiochus magna classe & exercitu traiecit, ciuitatesque sollicitauit & concitauit Ætolorum ope qui iamdudum alieno & hostili in populum Romanum animo erant, & obtentum ei belli velamentumque præbebant Græcos liberandi, quibus nihil erat eo opus (quippe liberi erant) sed speciosioris inopia causa pulcherrimo titulo eum erudiebant vti: hic motum Græciæ maiorem in modum Romani, & nomen formidantes illius potentia, ducem belli consulem M. Attilium miserunt, & legatum Græcorum gratia Quintium. Eos partim conspectus eius ilicò confirmauit, partim incipientes ægrotare, vt si medicamentum iis in tempore dilueret, illorum in se refricans beneuolentiam inhiuit, & ne offenderent, retardauit. Pauci ei qui iamdudum præoccupati & semel fuerunt ab Ætolis impulsu, elapsi sunt: quos, quamuis incensus & exasperatus, post prælium tamen tutatus est. Siquidem Antiochus ad Thermopylas fufus fugatuque, prope se recepit classe in Asiam. At consul Attilius Ætolos alios circumfedit, alios regi Philippo concessit subiugare. Quum agerentur ferrenturque à Macedone, hinc Dolopes & Magnetes, hinc Athamani & Aperanti, ipse autem Attilius Heracleam excidisset, Naupactum quam Ætoli tenebant, obsideret, miseratus Quintius Græcos, transmisit ex Peloponneso ad consulem. Ac primùm increpauit eum quòd victor Philippum sineret belli præmia rapere, & iræ indulgens, dum non pauca gentes & reges à Macedonibus in ditionem redigerentur, ad vnam desideret ciuitatem. Deinde obsessis, vt ex muro Quintium conspexerunt, implorantibus opem eius, & manus tendentibus, precantibusque, nullo in præsentia dato responso, conuertit se & lacrymabundus digressus est. Post egit cum Attilio, lenitaque eius indignatione, impetrauit Ætolis inducias & spatium, quo missis Romanam legatis condiciones leuiore peterent.

δακρύσας ἀπῆλθεν, ὕστερον δὲ διαλεχθεὶς τῷ Μανίῳ, καὶ καταπαύσας τὸν θυμὸν αὐτῷ, διεπραξάτω πῶς Αἰτωλοῖς αἰσχρὰς δίδουαι καὶ χεῖρον, ἢ ὅτι παρεσβόσαντες εἰς Ρώμῳ μετρίου ἕνός τυχεῖν ἀξιώσονται.

A τούτοις ὁ μὲν Τίτος οὐκ ἀφείλετο τῶν κερτημῶν, καὶ ἄρ' αἰώμιος ἐπ' αὐτοῖς· οἱ δὲ Ἀχαιοὶ, λυβωσάμενοι πέντε μῶν ἕκαστον ἄδρα, καὶ σιναγαγήντες εἰς ταῦτο πόδας, ἤδη πρὸς πλοῦν ὄντι τῷ Τίτῳ παρέδωκαν ὥστε αὐτὸν εὐφραίνοντα ἀποπλεῖν, ἀπὸ καλῶν ἔργων καλὰς ἀμοιβὰς καὶ ἀρεποῦσας ἀδρι μεγάλα καὶ φιλοπολίτη κεκοσμημένον. ὁ δὲ δόκει πρὸς τὸν Δριάμβον αὐτῷ πῶνται ἕως ἄρ' ἔλαμψε τὰν. οἱ γὰρ ἄνδρες οὗτοι, κατὰ τὸ ἔθος ὅτι τοῖς οἰκέταις, ὅτῳ ἐλδοθεράσων, εὐρεσθὰ τε τὰ κεφαλαῖα, καὶ πιλία φορεῖν, ταῦτα δρᾶσαντες αὐτὸν Δριάμβου τῷ Τίτῳ παρέδωκαν. καλλίω δὲ καὶ τὰ λάφυρα πομπῶν ὄμα παρῆεν ὄψιν, Ἐμλίω καὶ κράνη, καὶ πέλας Μακεδονικὰ καὶ σάειοι. τὸ τε τῶν χερμάτων πλήθος οὐκ ὀλίγον ἦν ὡς αἰαχράφουσι οἱ πρὸς τὸν Ἰπτόνον, ὃν τῷ Δριάμβῳ κομισθῆναι χροῖου μὲν συσκευασμένων λίθων τετραχίλιας ἑξαχίλιας δεκά φεῖς, χρυσοῦ δὲ τετραχίλιας τετραχίλιας Δραχμῶν ἑβδόμηκοντα, Φιλιππῶν δὲ χρυσοῖς μυρία τετραχίλιας πενταχίλιας δεκατέσσαρες. χροῖοι δὲ τούτων, πᾶσι χίλια τάλαντα ἀφ' Ἰλιπποῦ ἀφείλε. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐπέδωκεν Ῥωμαῖοι, μέγιστα τὸ Τίτου συμβουλεύοντος, ἀφείναι τῷ Φίλιππῳ, καὶ σύμμαχον ἐψηφίσαντο, καὶ τὸν ἵον ἀπῆλλαξαν αὐτῷ τῆς ὀμηρείας. ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀντίοχος εἰς τὴν Ἑλλάδα ναυσὶ πολλῆς καὶ στρατῷ παρασηγεῖς, ἀφίστη πᾶσι πόλεις καὶ διασάσσειν, Αἰτωλῶν αὐτῷ συνεπιλαμβόμενων, καὶ πάλαι Δρακειμένων πρὸς τὸν Ῥωμαίων δῆμον ἐστράς καὶ πολεμικῶς, ἕσθησιν τὸ πολέμου καὶ πρὸς φασι δίδονται, ἐλδοθεῖν πῶς Ἐμλίω, ὅσθεν δεομένων (ἐλδοθεῖν γὰρ ἦσαι) ἀλλ' ἀπρεπετέρας ἀγίας ἀπορία, τῷ καλλίστῳ τῶν ὀνομάτων χροῖου διδασκόντων καὶ σφόδρα δεισαίντες οἱ Ῥωμαῖοι πῶς αἰάσων, καὶ δέξαι αὐτῷ τῆς διωάμεως, στρατηγὸν μὲν ὑπατον τῷ πολέμου Μανίον Ἀχιλίου κατέπεμψαν, πρὸς βῆ τῷ Τίτον, ἀφ' ἧς Ἐμλίω, ὃν τὸ μὲν ὄψιν ὄφθεις ἐποίησε βεβαοτέροις, τὸ δὲ χρυσοῖς νοσῖν, ὡς τῷ ἴσιν ἐκ χειρῶν φέρμαχον ἐδίδου τῷ πρὸς αὐτὸν ὄνοια, ἔσθησιν, καὶ διεκώλυσεν ἔλαμψε τῶν ὀλίγων δὲ αὐτὸν ἐξέφυγον ἠδ' ἠπρεκατελλημένων καὶ διεφθαρμένων πῶντα πασιν ἕσθησιν Αἰτωλῶν, οἱ καὶ τῷ ὄργισθαι καὶ παρῆσθαι, ὄμφοι μὲν τῷ μάχῳ πρὸς ἐποίησιν. Ἀντίοχος γὰρ ἠτήσθη ἐκ Θερμοπύλαις, καὶ φυγῶν, ὄψιν εἰς Ἀσίαν ἀπέπλευσεν. Μανίος δ', ὁ ὑπατος, πῶς μὲν αὐτὸς ὄπτιων τῶν Αἰτωλῶν ἐπολιόρχει, πῶς δὲ τῷ βασιλεῖ Φίλιππῳ συνεχώρησεν ἔλαμπε τῶν ὄψιν καὶ φερομένων ἕσθησιν Μακεδόνος, τὸ μὲν, Δολόπων καὶ Μαγνήτων, τὸ δὲ Ἄθω καὶ Ἀφροδῶν, αὐτῷ δὲ τῷ Μανίῳ τῷ μὲν Ἡράκλειαι ἔλαμπε τῶν ὄψιν, τῷ δὲ Ναύπακτον Αἰτωλῶν ἐχόντων πολιορκουῖν, οἰκτεῖρων τὸς Ἐμλίω ὁ Τίτος, διέπλευσεν ἐκ Πελοποννήσου πρὸς τὸ ὑπατον καὶ πρὸς τὸν μὲν ἐπέστησεν, εἰ νενικηκῶς αὐτὸς πᾶσι ἔπαθλα τὸ πολέμου, Φίλιππον ἔλαμπε τῶν, καὶ τελομένων πρὸς μᾶ πῶσι καὶ τῶν δὲ ὄργισθαι, ἔσθησιν δὲ οὐκ ὀλίγα καὶ βασιλεῖς Μακεδόνες ἀερόσιν. ἔπειτα τῷ πολιορκουμένων, ὡς εἶδον αὐτὸν, ἀπὸ τῶν τείχεσι αἰαχλουῖν, καὶ χροῖοι ὄργισθαι, καὶ δεομένων, τότε μὲν ὅσθεν εἰπῶν, ἀλλὰ τρεφεῖς καὶ

πλείστον ἢ ἀγῶνα καὶ πότον αὐτῶν παρεῖχον αἱ παρὰ Χαλκιδέων
 δεήσεις παρὰ τὸ Μαίον, οὗ ὄργῃ γερνόντων ἔχει τὸ γάμον οὐ
 παρ' αὐτῶν ἔγημεν Ἀντίοχος, ἥδη τῶ πολέμῳ στυγερῶτος,
 οὐ καὶ ὡραὶ, οὐδὲ καὶ καμῶν, ἀλλ' ἐρεαθεῖς, αὐτῶν παρ' αὐτοῦ
 εὐχῆς, κέρως ἢ θυγάτηρ μὲν ἔω Κλεοπτολέμου, καλλιῆς ἢ λέγε-
 ται παρθένων γυνεὸς. τὸ τὸ Χαλκιδεῖς ἐποίησαν βασιλίαν
 ποροθυμίας, καὶ τὸ πόλιν αὐτῶν παρὰ τὸν πόλεμον ὀρμηθῆσαν
 παρὰ τὸν ἔθρον. ὁ κείνος μὲν οὖν ὡς τάχιστα μὲν τὴν μάχην φέ-
 ρων, παρ' αὐτοῦ μίξε τῆ Χαλκιδεῖ τὴν ἢ κέρως αἰαλαβῶν, καὶ τὰ
 χρήματα καὶ τὸς φίλους, εἰς Ἀσίαν ἀπέπλευσεν. τὸ Μαίον
 οὖν ἔπειτα τὸ Χαλκιδεῖς σὺν ὄργῃ ποροθύμῳ, ὁ Τίτος πα-
 ρεχθροὺς ἀνὲν ἐμάλα πρὸς καὶ παρητεῖτο, καὶ τέλος ἐπέσειν καὶ κατε-
 παρ' αὐτῶν, αὐτῶν τε καὶ τῶ ἐν τῇ Ρωμαίων δεσποτῶν. οὕτως
 ἔχουσιν οἱ Χαλκιδεῖς τὰ κάλλιστα καὶ μέγιστα τῶ παρ'
 αὐτοῖς ἀναθημάτων τῶ Τίτῳ καὶ ἱέρωσαν, ὡν ἑπιγραφαὶ
 " ἔστι τοιαύτας ἀρετῶν ὡραῖ, Ὁ δῆμος Τίτῳ καὶ Ἡρακλεῖ
 " γυμνάσιον. ἐτέρωθι ἢ πάλιν, Ὁ δῆμος Τίτῳ καὶ Ἀπόλλω-
 " νι ὁ δελφίνιον. ἐπὶ ἢ καὶ ἡμᾶς ἱερὰς χειροποίητος ἀπε-
 δείκνυτο Τίτου. καὶ ἴσως αὐτῶν, τῶ ἀποιδῶν ἡρωμάτων,
 ἀδδοσι παιαῖα πεποιημένων. οὐ τὰλλα ἀλλὰ μῆκος ἡμεῖς
 παρέντες, ἀνεγράψαμεν ἀπαυόμενοι τῆς ἀφῆς λέξεσι.
 " Πίστιν δὲ Ρωμαίων σέβουσι, τὸν μεγαλοκράτην ὄρκους
 " φυλάσσειν. μέλπετε καὶ Ζεῦς μέγιστον, Ρώμῳ τε, Τί-
 " τῳ τε ἄμα, Ρωμαίων τε πίστιν. ἰθὺς, ὡραῖ, ὡ Τίτε σῶτερ. ἢ
 " σαι ἢ καὶ τῶ τῶ Ἑλλήνων πρὸς ἀρέπουσαι. καὶ ὁ τῶ
 πρὸς ἀληθινὰς ποιῶν, ὄνοια θαυμαστῆ, δι' ἑπιείκεια ἢ
 ρους. καὶ γὰρ εἰ πρὸς ἑκ παρ' αὐτῶν ἢ φιλοθυμίας ἐνεκα,
 (καὶ τῶ Φιλοπολίτου, καὶ πάλιν Διοφάνει στρατηγῶν τῶ
 Ἀχαιοῖ) παρ' αὐτοῦ σὺν βαρῆς οὐδὲ εἰς ἔργα ἔχε-
 τεῖναι ὁ θυμὸς, ἀλλ' ἐν λόγῳ παρ' ἡσῆσαι πρὸς πολυκλή
 ἐχρὸν παυόμενος. πικρὸς μὲν οὖν οὐδὲν, πολλοῖς ἢ ὅστις ἐδδ-
 κει, καὶ κέρως εἰ τὴν φύσιν ἄλλως ἢ συγγείαται πρὸς
 τῶν ἡδίστος. καὶ εἰπεῖν ἑπιείκεια μὲν δεινότητος. Ἀχαιοὶ μὲν
 γὰρ σφετερίζομενοι τὴν Ζακυνθίων ἡσῆσαι ἀποδέκτων, ἔφη
 κινδυνώσσειν, αἰ, ὡς παρ' αἱ χεῖλαι, παρ' ἑτέρω τὴν κεφάλλῃ
 τῆς Πελοποννήσου παρ' αὐτοῖς. Φιλίππου ἢ, ὅτι πρὸς τῶ
 ἀποιδῶν καὶ εἰρήνης ὁ παρ' αὐτοῖς εἰς λόγους στυγερῶν, εἰπόν-
 τος μὲν πολλῶν ἢ κείνοι, αὐτῶν ἢ μόνον, ἢ παρ' αὐτῶν
 " ὁ Τίτος, Σαυτὸν γὰρ (ἔφη) μόνον ἐποίησας, ἀποκτείνεις τοῖς
 φίλοις καὶ συγγενεῖς. ἐπεὶ ἢ Δεινοκράτης ὁ Μεσσηνίος οὗ
 Ρώμῳ παρ' αὐτοῦ μεθύσας ὡρχήσατο, λαβῶν ἰμάτιον γυ-
 ναικεῖον, τῆ δὲ ὑπερβία τὸν Τίτον ἡσῆσαι βοητεῖν αὐτῶ ἀνα-
 ουμῶν τὴν Μεσσηνίαν ἀφιστάται τῶ Ἀχαιοῖ. ταῦτα μὲν
 ἔφησκέψατο. θαυμάζειν ἢ κείνον, εἰ τῆλικαύτως ἑπιεί-
 κεινῶς παρ' αὐτοῖς, ὄρχεσθαι διώσεται τῶ πότον καὶ ἀ-
 δεῖν. παρ' αὐτοῖς τῶ Ἀχαιοῖ τῶ Ἀντίοχου παρ' αὐτοῖς
 πρὸς τῆ βασιλικῆς γραμῆς καταλεχόντων, καὶ κατὰ
 εἰδημοσύνην πολλὰς παρ' αὐτοῖς, ὁ Τίτος ἔφη, δει-
 πνοῦτος αὐτῶ παρ' αὐτοῖς ξένῳ, καὶ μεμφομένου ὁ πρὸς
 τῶ κρεῖν, καὶ θαυμάζοντος πόθεν οὕτως ποικίλης ἀρετῆς
 ἀπόρησεν, εἰπεῖν τὸν ξένον ὡς ἕια πρὸς τῶ, τῆ σκλασῆσαι
 ἀφῆσθαι καὶ τοῖς ἡδύσμασιν. Μὴ ποῖνω (ἔφη) μη-
 " δὲ ἡμεῖς, ὡ ἀνδρες Ἀχαιοὶ, θαυμάζετε τὴν Ἀντίοχου δύ-
 " ναμιν, λογχοφόρους καὶ ζυσοφόρους καὶ πεζεταίρους ἀχρῶν-
 " τες. πρὸς τῶ οὗτοι, Σύροι εἰσὶν, ὅπλα εἰσὶν ἀφῆσθαι.

A Verum plurimum ei contentionis & sudoris preces præbuerunt pro Chalcidensibus, quibus infestus Attilius erat propter nuptias quas apud eos bello iam commisso celebrauerat Antiochus, parum pro ætate vel in tempore, sed amore captus grandæuus puellæ. Filia ea erat Cleoptolemi, forma (vt fama est) inter virgines venustissima. Id in causa erat vt Chalcidenses studiosissimè cum rege facerent, urbemque ei darent belli sedem. Ille quam ocyssimè à conflictu fugiens Chalcidem contendit, ablataque puella & pecunia & amicis, in Asiam discessit. Attilium verò statim in Chalcidenses infestum pergentem comitans deliniuit & deprecatus Quintius est, tandemque in sententiam suam adduxit & placauit: precibus apud illum, & eos qui erant senatorii ordinis, enifus. Chalcidenses hoc modo conseruati, Quintio dedicauerunt pulcherrima & maxima vrbis suæ ornamenta, quorum hoc æuo quoque titulos cernas huiuscemodi: Populus Tito & Herculi gymnasium. Et alibi, Populus Tito & Apollini Delphinion. Creatur etiam hac memoria sacerdos Quintii suffragiis, atque hostia ei immolata, vbi libatum est, canunt carmen compositum, cuius relicta reliqua parte, quæ dicunt in fine cantilenæ referemus,

*Illam fidem verò colimus Romulidum niueam
 Iurati sanctam. Dicite cælorum dominum
 Musæ Romam, Titum quoque,
 Romanam fidem simul. O Tite, Io Pæan dominator.*

Delati fuerunt etiam à Græcis omnibus meriti honores: & quæ non fictos honores efficiebat, mirifica ex morum eius lenitate beneuolentia. Etenim si in quos negotiorum causa vel ambitionis, vt in Philopœmenem & Diophanem inde Achæorum prætorem fuit concitator, non fuit atrox neque in facta exarsit ira eius, sed quum in disputationibus expostulasset cum iis ciuilitèr, expirauit. Itaque acerbus habitus est nemini, sed præceps in iram & leuis natura multis: cætera in consuetudine omnium blandissimus, & in dicendo cum acrimonia lepidus. Achæos enim Zacynthiorum insulam vendicantes deterrens, obnoxios fore ipsos ait periculo, si testudinum more extra Peloponnesum caput exerent. Philippus quum de fœdere & induciis primùm congressum haberent, multis comitatum ait ipsum venire, se verò solum. Ibi occurrens Quintius, Nempe te ipse (inquit) solum reddidisti, qui amicos & propinquos necasti. Quum Messenius Dinocrates in conuiuio Romæ temulentus in muliebri stola saltasset, & rogaret postero die Quintium vt molienti sibi Messenen eximere concilio Achæorum assisteret. Id mecum (inquit) pensabo: miror verò te, qui tantas machineris res, saltare inter pocula & cantare posse. Ad Achæos, quum legati Antiochi copiarum regiarum numerum recenserent, iactarentque diuersa earum vocabula, Quintius ait, quum apud hospitem suum cenaret, & copiam reprehenderet ferculorum, stupe-retque vnde tam variam venationem compara- set, respondisse hospitem, omnia ex mansueta siue facta, paratu tantū & condituris discrepantia. Nolite ergò (infit) nec vos Achæi copias mirari Antiochi, quum hastatos, speculatores, & satellites auditis: nam omnes hi Syri sunt armatu differentes,

Post has res in Græcia gestas & bellum Antiochi censor est creatus. Est is summus magistratus & reipublicæ gerendæ quasi culmen. Collegam habuit Marcelli, qui consul quinquies fuit, filium. Senatu mouerunt quatuor non admodum illustres. Censuerunt omnes qui ciues se profitebantur, si ex ingenuis parentibus essent. Coacti id fuere à tribuno plebis Terentio Leone, qui obrectans optimatibus, populum ad id sciscendum induxit. Ex clarissimis suæ ætatis & summis in ciuitate viris, inter quos simultas erat, Scipione Africano & M. Catone, illum principem senatus legit vt optimum & primum virum: cum Catone suscepit inimicitias ex calamitate huiuscemodi: Frater T. Quinctio erat L. Quintius Flaminius, neque cætera illius ingenium repræsentans, & in libidinibus per quam fœdus & securifimus decori. Huic consuetudo erat cum puero quem adamabat, eumque in expeditiones abducebat secum, ac dum administraret prouinciam, perpetuo in contubernio suo habebat. Is epulante Lucio aliquando, quum per lasciuiam cauilaretur, adeo ait se ardentem amare eum, vt spectaculum gladiatorum reliquerit, quum nunquam hominem spectasset iugulari, obsequium in illum suum suæ voluptati anteferens. Lætus Lucius, Nihil, inquit, incommodi est: nam facile ego cupiditati tuæ medebor. Mox vnum ex damnatis attrahi ex carcere iussit, accitoque licitori inter epulas imperauit vt eum obtruncaret. Valerius Antias non puero adamato indulgisse id Lucium, sed mulieri autor est. T. Lilius in ipsius Catonis oratione scriptum refert, Gallum transfugam cum liberis & coniuge ad fores stantem & introductum in conuiuium à Lucio in scorti gratiam propria manu occisum. Cæterum hoc à Catone verisimile est exaggerandi causa in accusatione dictum. At non fuisse transfugam, sed vincum illum qui interfectus fuit, atque ex damnatis, cum alii multi, tum Cicero orator in libro De senectute, vbi ipsum inducit Catonem loquentem, narrat. Ea de causa in censura sua Cato, quum senatum recenseret, senatu mouit Lucium consularem virum. Et per eum labes imponi fratri visa est. Quapropter in concionem progressi sordidati & lacrymantes equum petere à populo existimati sunt, vt notam Cato & rationem expromeret, quamobrem illustri familiæ tantam inuulsisset maculâ. Nec Cato quicquam dubitauit, sed processit, ac consistens cum collega pro rostris rogauit T. Quintium, ecquid conuiuium illud nosset. Abnuente illo, quum id exposuisset, sponsione Lucium prouocauit, ni vera narrasset. Obmutescente Lucio, comprobauit populus notam Catonis, eumque ex rostris magnifice domum deduxit. At Titus calamitate fratris cruciatus, conspirauit cum veteribus æmulis Catonis, omnesque illius locationes vetigalium & operum publicorum redempturæque in senatu obtinuit vt inducerentur & rescinderentur. Multas etiam & graues instruxit ei accusationes: verum haud scio quam recte atque ordine aduersus iustum magistratum & ciuem optimum, pro homine coniuncto quidem, sed indigno & iure notato, inimicitiam suscepit capitalem.

γάλας διχας κατ' αὐτὸν παρεσκιάσαν, ὅτε οἱδ' ὅπως, δὲ καὶ πολιτικῶς καὶ πρὸς ἀρχοὺς νόμιμοι καὶ πολιτικῶν ἀριστοὶ, ὑπὸ δούρῳ οἰκείου μὲν, ἀναξίου δ', καὶ τὰ πρὸς ἑαυτὸν πεποιθὸς, ἀπῆκον ἐξ ἑαυτοῦ ἀδελφῶν.

A μὲν δὲ τὰς Ἑλληνας πρὸς αὐτοὺς, καὶ τὸν Ἀντιόχου πόλεμον, ἀπέδειξεν τιμητὴς. ἥτις ἔστιν ἀρχὴ μεγίστη, καὶ ἔποντο πᾶσι τῆς πολιτείας ἐπιτελείωσις. καὶ σιωπῆρας μὲν αὐτῶν Μαρκέλλου τὸ πεντάκις ὑπατεύσαντος υἱός· δὲ βάλων δ' ἐβουλήσθη τῶν ἄλλων ἐπιφανῶν τῶν αἰσῶν πρὸς αὐτοὺς δὲ πολὺς ἀπογραφῶν, πρῶτος ὅσοι γονέων ἐλευθέρων ἦσαν, ἀναγίνασκοντες ὑπὸ τῷ δημάρχῳ Τερτίου Ἰλίω, ὅς ἐπηρεάζων τοῖς ἀριστοκρατικῶν, ἐπέσει τὸν δῆμον ταῦτα ψήφισατο. τῶν δ' ἠνωμένων κατ' αὐτὸν αἰσῶν καὶ μεγίστων ἐν τῇ πόλει ἀφ' ἐφεσθῶν πρὸς ἀλλήλους, Αφεικανοῦ Σκιπίωνος, καὶ Μάρκου Κάτωνος, τὸν μὲν πρὸς ἀφεικῶν τῆς βουλῆς, ὡς ἀριστον αἰσῶν καὶ πρῶτον Κάτωνος δὲ εἰς ἔθρον ἦλθεν, συμφορὰ τοιαύτη γρησάμενος. ἀδελφὸς μὲν Τίτου Λόκιος Φλαμίνιος, οὔτε τὰ ἄλλα πρὸς οἰκίαν ἐκείνην τὴν φύσιν, ἐν τῇ ἡδονῆς ἀελευθέρως δεινῶς, καὶ ὀλιγαρχίας ἔπρεποντος. πούτω σιωπῶν μείρα κίστος ἐρωμῆτος, ὃν καὶ γραπῶν ἀρχῶν ἐπήγετο, καὶ διέπων ἐπαρχίας εἶχεν αἰσῶν αὐτὸν. ἐν οὗτω πούτω τινι, ἀρτυρόμενος πρὸς τὸν Λόκιον, ἔπος ἔφη σφόδρα φιλεῖν αὐτὸν ὡς ἴσται μονομάχων ἀπολιπεῖν, οὔτω γενηὼς αἰσῶν φονδομοῦ φατῆς, ὃ πρὸς ἐκείνην ἡδὺ τῶν αὐτὸν ἐν πλείοι λόγων τείνομενος. ὃ δ' Λόκιος ἠσθεῖς, Οὐδὲν (ἔφη) δεινὸν ἰάσμεθα γὰρ ἐγὼ σου πᾶσι βουλήσται. καὶ κελύσας ἕνα τῶν καταδικῶν ἐκ τῆς δεσμοτικῆς πρὸς ἀφεικῶν, καὶ τὸν ὑποπρῆτιν μετὰ πεμψάμενος ἐν τῇ συμποσίῳ, πρὸς ἑταξεν ἀποκῶσαι τῶν αἰσῶν τὸν βίαχλον. Οὐδέ μὲν ὅ δ' Ἀντίας ἐκ ἐρωμῆτος φησὶν ἀλλ' ἐρωμῆτι τῆτο γρησάσται τὸν Λόκιον. ὃ δὲ Λόκιος ἐν λόγῳ αὐτῶν γρησάσθαι φησὶν, ὡς Γαλατίῳ αὐτόμολον ἐλθόντα μετὰ παιδῶν καὶ γυναικῶν ἐπιτάξας, δεξάμενος εἰς τὸν συμποσίον ὁ Λόκιος, ἀπέκτεινεν ἰδίᾳ χειρὶ, τὰ ἐρωμῆτι γρησάμενος. τῆτο μὲν οὗτω εἰκὸς εἰς δεινῶσιν εἰρησῶν τῆς κατηγρίας ὑπὸ τῷ Κάτωνος. ὅτι ὅτε αὐτόμολος μὲν, ἀλλὰ δεσμοτικῆς, ὁ ἀναρῆτις, καὶ ἐκ τῆς καταδικῶν, ἄλλοι τε πολλοί, καὶ Κικέρων ὁ ῥήτωρ, ἐν τῷ περὶ γήρας, αὐτῶν Κάτωνι πᾶσι διηγοῖν ἀναρῆτις, εἶρηκεν ἑταξῶν πούτω, Κάτων τιμητὴς γρησάμενος, καὶ καθάρα τὴν σπυγκλητον, ἀπῆλασεν τῆς βουλῆς τὸν Λόκιον. ὑποπρῆτις μὲν ἀξιώματος ὄντα, σιωπῶν μὲν ὅ δ' ἀδελφῶν δοκῶντος αὐτῶν. δὲ καὶ πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸν δῆμον ἀμφοτέρωσιν πα-

E πεινοὶ καὶ δεδακρυμῶν, μέτρια δεισῶν τῶν πολιτῶν ἔδουκῶν, ἀξιοῦντες αἰτίας εἰπεῖν τὸν Κάτωνα καὶ λόγον ὃ γρησάμενος, οἶκον ἐνδοξὸν ἀπῆλασεν πρὸς αὐτὴν πρὸς βέβηλας. δὲν οὗτω ὑποπρῆτις γρησάμενος ὁ Κάτων πρὸς ἦλθεν, καὶ κατὰ μὲν τῷ σιωάρχῳ, ἠρώτησε τὸν Τίτον εἰ γινώσκουσι τὸν συμποσίον ἀρτυρόμενος ὃ ἐκείνου, διηγοσάμενος, εἰς ὅρκισμὸν πρὸς ἀφεικῶν τὸν Λόκιον, εἶπὶ φησὶ τῶν εἰρημῶν μὴ ἀληθῆς εἶναι. τῶν δὲ Λόκιου σιωπῶντος, ὁ μὲν δῆμος ἐγὼ δικαίαν γρησῶναι πᾶσι ἀπῆλασεν, καὶ τὸν Κάτωνα πρὸς ἀφεικῶν λαμῶν πρὸς τὸν βήματος. ὃ δὲ Τίτος τῇ συμφορᾷ τῶν ἀδελφῶν πρὸς ἀφεικῶν, σιωπῶν μὲν τῶν πάλαι μισοῦντων τὸν Κάτωνα, καὶ πᾶσας μὲν αὐτῶν ἐκείνος ἐποιήσατο τῶν δημοσίων ἐκδόσεις καὶ μισθώσεις καὶ ἀνάσῳ ἠκέρωσεν καὶ ἀέλυσεν ἐν τῇ βουλῇ κρατήσας. πολλὰ δὲ καὶ με-

F

οὐ μὴν ἄλλὰ τῶν Ῥωμαίων ποτὲ δῆμου γένοιτο ἔχουτος ἐν τῷ
 θεῶν, καὶ τῆς βουλῆς, ὡς ἀπερ εἶωθεν, κρῖμα ῥωστικῆς. Τημέ-
 νης, ὄφθεις ὁ Λόκιος ἐφ' ἐμάτοισι που καὶ Τημόνος ἀπίμος καὶ
 ταπεινός, οἶκον ἔχον· καὶ τὸ πλῆθος οὐκ ἐδέχετο τὴν ὄψιν,
 ἀλλ' ἐβόων μεταβίβωαι κελθόντες, ἕως μετέβη, δεξαμένων
 αὐτὸν εἰς ἑαυτοὺς τῶν ἱσπατικῶν. ὃ δὲ οὖν φύσει τῶν Τίτου
 Φιλύππου, ἄρχε μὲν ἰκανῶς εἶχεν ὕλην περὶ τοῖς εἰρημνίοις
 πολέμοις ἀφ' ἐξέδοτος ὁδοκίμοι· (καὶ γὰρ ἐχλιάρχησεν
 αὐτῆς μὲν τὴν ἱσπατικῆν, ἕθενος ἐπεύροτος) ἀπαλλαγὴς
 δὲ ἔρχεται, καὶ ῥωστικῶν ὦν, ἠλέειτο μᾶλλον ἐν ἔχοντι
 ῥωστικῶν ἐπὶ τῶν λοιπῶν βίῳ ἀπαργῶντι τὰ ῥωστικῶν, καὶ
 ἰεαίροντι τὰ πάθει, καὶ τὴν ἑαυτὸν οὐδὲν ἀμύνει· ποιοῦντι
 γὰρ πῆνι καὶ τῆ περὶ Ἀνίβου φορὰ ἐδόκει ῥωστικῶν, ἐπα-
 ρησις γυεῖται πῆνι πολλοῖς. Ὁ γὰρ Ἀνίβου, οἶκον μὲν ἐκ Καρ-
 χηδῶν ἱσπατικῶν, Ἀντίχου σιωλῶν· ἐκείνου δὲ μὲν τὴν
 ἐν Φρυγίᾳ μάχην, εἰρηνῶς ἀγαπητῶς τυχεύοντος, αὐτῆς Φυ-
 γῶν καὶ πλάσσειν πολλὰ τέλως ἐν τῇ Βιθυνίᾳ κατέστη,
 Περιοίαν περὶ τῶν ἑσθέρων Ῥωμαίων ἀγροῦντος, ἀλλὰ
 παρῶντων ἀπῆρτων δι' ἀσθενείας καὶ γῆρας, ὡς ἀπερ ἐρρίμ-
 μῶν ἕθενος τῆς τύχης. Τίτος δὲ ῥωστικῶν, δι' ἑτέρας δὲ
 πῆνι ῥωστικῶν ἕθενος τῆς βουλῆς ῥωστικῶν τὸν Περιοίαν ἀφι-
 κέμενος, καὶ τὸν Ἀνίβου ἰδὼν αὐτῷ διατάμμενος, ἠδυνάκηθη-
 σεν εἰς τὴν, καὶ πολλὰ τῶν Περιοίου δεομένων καὶ λιπαρῶν-
 τες ἕθενος ἀνδρὸς ἰκέτου καὶ σιωλῶν, οὐ παρήκεν. ῥωσ-
 στικῶν δὲ πῆνι (ὡς εἶκε) παλαμῶν περὶ τῆς Ἀνίβου τελευ-
 τῆς οὕτως ἰστητος, Λίβουσα κρύψει βάλως Ἀνίβου δέμας·
 οὐ μὲν ἀρεῖ Λίβου ἕθενος καὶ τῶν ἐν Καρχηδῶνι παφῶν,
 ὡς ἐκεῖ καὶ τῶν ἑσθέρων· ἐν δὲ Βιθυνίᾳ τόπος ἐστὶν ἠνωδῆς
 ἀπὸ θαλάσσης, καὶ ῥωστικῶν αὐτῶν κώμη πῆνι οὐ μεγάλη, Λί-
 βουσα καλεῖται. περὶ τῶν ἑσθέρων ἕθενος Ἀνί-
 βου· ἀεὶ δὲ ἀπίστων τῆ τῶν Περιοίου μαλακία, καὶ φοβέμενος
 τοῖς Ῥωμαίοις, τὴν οἰκίαν ἐπὶ ῥωστικῶν ἐξέδοτος ἐσθῆρα κα-
 ταγείοις σιωτῶν τῶν ἑσθέρων ἐκ τῆς ἑαυτῆς διαίτης εἶχεν, ἀλλοῦ
 κατ' ἄλλο τῶν ἕθενος, πόρρω δὲ πῆνι ἀδύλων ἐκ-
 φερόντων. ὡς οὖν ἠκρυσεν τότε ὁ ῥωστικῶν τῶν Τίτου, φέ-
 ρειν μὲν ὡρμησεν ἀφ' ἐξέδοτος ἕθενος, ἐντυχῶν δὲ Φυλακῆς
 βασιλικῆς, ἔγνω δι' αὐτῶν τελευτῶν. ἔνοι μὲν οὖν λέγρουσιν
 ὡς ἰμάπον ἕθενος τῶν ῥωστικῶν, καὶ κελθῶσας οἶκῆτι
 ὁπίσθεν ἐρείσαντα ἕθενος τῶν ἰσθίου τῶν ῥωστικῶν, καὶ σφοδρῶς αἰα-
 κλάσαντα, σιωτῶν καὶ περὶ τῶν ῥωστικῶν, μὲν γὰρ ἀπὸ κλίφας
 τῶν πῆνι, ἕθενος φερεῖν αὐτὸν. ἔνοι δὲ, μιμησάμενος Θεμ-
 σοκλέα καὶ Μίδα, αἶμα τῶν ῥωστικῶν πῆνι. Λίβου δὲ φησιν
 φάρμακον ἔχοντα κελθῶσας, καὶ τὴν κύλικα δεξαμένην, εἶπεν,
 "Αἰαπαύσω μὲν ἠδὲ ποτὲ τὴν πολλὴν φρογῆδα Ῥωμαίων,
 "οἱ μακρὸν ἠγῆσαντο καὶ βαρὺ, μισοῦμενος γέροντος
 "αἰαμῆναι θάνατον. οὐ μὴν ἕθενος Τίτος ἀξιοζήλων ἀποί-
 σεται νίκην, ἕθενος τῶν ῥωστικῶν ἀξίαι, οἱ Πύρρω πολέμοι-
 τι καὶ κελθῶσας, τὴν μέλλουσαν ἕθενος πῆνι κελθῶσας
 μῆνι ἕθενος φαρμακῆται. οὕτω μὲν τὸν Ἀνίβου ἀποθανεῖν
 λέγρουσιν. ἀπαρτῶντων δὲ πῆνι τῶν ῥωστικῶν, οὐκ ὁ-
 λῆγεις ἐπαρῆς ἐδόξεν ὁ Τίτος, καὶ περὶ τῶν ῥωστικῶν καὶ ὡμος,
 ὡς ἀπερ ὄρῆνι ἕθενος γῆρας ἀπῆναι καὶ κελθῶσας, ἀφειμένον
 ζῆν κελθῶσας τὸν Ἀνίβου, ἀποκτείναι, ἕθενος ἐπεύροτος,
 ἀλλὰ ἀφ' ἐξέδοτος, ὡς ἐπάνωμος τῶν θανάτου ἕθενος. καὶ τὴν
 καὶ μεγαλοψυχία, ἐπὶ μᾶλλον ἐθαύμαζον· ὅς ἀπῆνι ὄντα καὶ φοβέρον ἐν Λίβου καταπολεμήσας Ἀνίβου,

A Post tamen quum ludos populus in theatro spe-
 ctaret, & consideret senatus de more loco hono-
 rato, conspectus Lucius abiecte & demisse inter
 infimos sedens, mouit commiserationem: neque
 eam speciem plebs sustinuit, sed clamore iussit ut
 transfret, quoad transit ad recipientes ipsum apud
 se consulares. Porro natiua Quintii ambitio, dum
 satis materiae habuit, in ante dictis bellis versantis
 commendata fuit. Nam tribunus militum iterum
 a consulatu nemine urgente fuit. Decursis vero
 honorib. & aetate grauior culpatus magis est quod
 per reliquum vitae, quod vacare iam debebat ne-
 gotiis, praegestiente gloriae cupiditate atq; iuueni-
 liter se iactante imperare non valeret sibi. Tali e-
 nim impulsus vento Annibalem est persequutus,
 multoq; videtur eam ob causam offendisse. An-
 nibal enim patria profugus apud Antiochum age-
 bat. Qui quum post praelium in Phrygia commis-
 sum, cupide pacem amplexus esset, post longam al-
 teram fugam & errorem in Bithynia, tandem con-
 fedit apud Prusia, nullo infcio Romano, sed omni-
 bus eu propter incisos neruos & leniu, sicut a for-
 tuna abiectu despicientib. Quintius vero legib. a-
 liis de causis ad Prusia a senatu missus, quum Anni-
 balē agentē illic vidisset, fremuit quod viueret, neq;
 Prusia ipsū multū pro supplice & familiari oranti
 & obsecranti concessit. Oraculum autem (vt vide-
 tur) vetus de Annibalis exitu fuit. id sic habet,
Libyssa corpus Annibal teget tuum.
 Hic vero Africam suspicabatur, & sepulturā Car-
 thagine, quasi vitam illie transacturus. Est autem
 locus Bithyniae fabulosus iuxta mare, nec procul
 exiguus vicus, Libyssa dicitur: ibi forte agebat An-
 nibal. Qui quod Prusiae semper suspectam molliti-
 em haberet, & horreret Romanos, septem exitibus
 subterraneis iam ante domum ex tabernaculo suo
 aperuerat, alio aliis cuniculis, omnibus procul ta-
 men occulte se efferentibus. Ut igitur praecceptum
 Quintii accepit, tentauit per cuniculos fugam: ve-
 rum quum in custodias regni incidisset, statuit
 mortem sibi ipse consciscere. Nonnulli referunt
 pallio eum collum obuoluisse, iussisseq; seruo ut
 infixu clunibus genu valideq; impresso stringeret
 id, & contorqueret quoad eliso spiritu necasset se.
 Alii eum Themistoclis & Midæ exemplo sangui-
 nem taurinum hausisse. Liuius venenum tradit
 eum, quod penes se habebat, miscuisse, sumptoq;
 calice dixisse, Liberemus tandem diuturna cura
 populum Romanum, quando mortem inuidiosi
 senis expectare longum & graue censuit. Non me-
 morabilem tamen feret victoriam Quintius, neq;
 maioribus dignam, qui Pyrrho armato hosti & vi-
 ctori secreto per legatos imminēs veneficium in-
 dicauerunt. Hoc modo perisse Annibalem ferunt.
 Quod vbi est ad senatum allatum, flagrauit apud
 non paucos Quintius inuidia, habitusque est ni-
 mium importunus & crudelis, qui velut auem
 ex senio pennis & cauda truncam, cui vita cicu-
 ri permissa est, Annibalem nulla urgente re, sed
 ob gloriam, ut ex morte eius traheret nomen,
 interfecisset. Ac Scipionis Africani commemo-
 rantes clementiam & animi celsitudinem, magis
 ac magis extollebant eum, qui inuictum & formi-
 dabilem quum in Africa debellasset Annibalem,

neque exterminasset eum, neq; exposcere voluisset à ciuibus, imo & ante pugnam in colloquium veniens complexus eum est, & post pugnam in pace iungenda neq; ludibrio habuit, neq; insultavit in eius fortunam. Fama est fuisse iterum eos Ephesi congressos, ac primum, quum vna deambularēt, Annibale locum digniorem præripiente, tulisse id Africanum, & sine vlllo indignationis indicio cum eo inambulasse: deinde, illato de imperatorib. sermone, quum summum Annibal imperatorem dixisset fuisse Alexandrum, inde Pyrrhum, seipsum tertium, oborto risu Africanum quæsisse, Quid vero, si te ego non vicissem? Ibi Annibalem respondisse, Tum me, Scipio, non tertium, sed inter imperatores numerarem primum. Hanc Scipionis civilitatem multi laudibus tollentes, detestabantur Quintium, quod cadaveri manus attulisset alieno. Fuerunt qui probarent factum eius, atq; Annibalem, quoad animam traheret, pro igni haberent, cui abesset nihil nisi qui eum excitaret. Neque enim florentis corpus populo Romano, vel manum formidolosam, sed scientiam rei militaris, sed usum fuisse cum insita coniunctum acerbitate in populum Romanum eius & odio. Quorum senectus nihil detrahat, sed perstet in moribus natura: fortuna vero non permaneat eadem, verū varians stimulet spe ad aliquid conandum illos qui semper odio ad bellum alicui faciendum concitantur. Et profecto ea quæ insequuta sunt plus plusque Quintio suffragantur. Hinc Aristonicus citharædo prognatus, qui propter Eumenis gloriam rebellionibus & bellis vniuersam inundavit Asiam: hinc Mithridates, qui post clades à Syllâ & Fimbria acceptas, tantamque exercituum suorum & ducum stragem, de integro in Lucillum terra marique tam validus insurrexit. Nec vero C. Mario iacebat Annibal abiectior. huic enim rex suppetebat amicus, cultus, familiares, procurationem habebat nauium, equitatus, militum: Marii fortunis Romani illudentes palantis & mendicantis in Africa, breui post Romæ quum interficerentur, & virgis concideretur, eas adorabant. Adeo nihil neque pusillum neq; magnum in præsentia est aduentia, sed vnus est conuersionis qui & vitæ finis. Vnde negant nonnulli sua sponte hæc Quintium egisse, sed fuisse legatū cum L. Scipione, neq; aliud habuisse legationem argumenti, præter Annibalis necem. Cæterum quandoquidē nullam deinceps Quintii, neque in toga neque in armis comperimus actionem, sed exitum quoq; fortitus est quietum, restat nunc vt comparationē consideremus.

Beneficiorum quidem in Græcos amplitudine, neque Philopœmenem contendere cum Quintio, neque per quam multos Philopœmene præstantiores par est: illis enim fuit Græcis aduersus Græcos bellum, huic non Græco pro Græcis, & quo tempore impos ciuibus suis Philopœmenes succurrere oppugnatis in Cretam nauigauit, tunc debellato Quintius in vmbilico Græciæ Philippo, in libertatem asseruit & gentes & ciuitates vniuersas. Quod si iam vtriusque prælia discutias, plures Græcos Philopœmenes prætura apud Achæos fungens, quam Græcis succurrens Quintius occidit Macedonas. Iam peccata huius in ambitione, illius in pernicatia fuerunt: & in iram propensus Quintius,

A οὐτε δὲ ἤλασεν, οὐτε δὲ κτήσατο τὸ δὲ τῶν πολιτῶν. ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς μάχης εἰς λόγους ἐλθὼν ἐδέξασατο, καὶ μετὰ τὴν μάχην ἀπειθόμενος, ὁ δὲ ἐπέτολμησεν, οὐδ' ἐπενέβη τῇ τύχῃ τῶ ἀνδρός. λέγεται δὲ αὐτῶς ὡς Ἐφέσῃ συμβαλεῖν αὐτοῖς, καὶ πρῶτον μὲν ἐν ταῖς συμπάσαισι τῶ Ἀνίβου τὴν πρὸσθήκῃσαν ἐν ἀξιώματι ταῖς εἶναι πρὸσλαβόντος, αἰεὶ χαλκῶν πρὸσπατεῖν ἀφελᾶς τὸν Ἀφρικανόν. ἔπειτα, λόγῳ πρὸς ἐρατῆγῶν ἐμπεδόντος, καὶ τῶ Ἀνίβου κρείσσον ἀποφηνάμενος γερμένῳ τῶ ἐρατῆγῶν Ἀλέξανδρον, εἶπα Πύρρον, τίς ἐστὶν ὁ αὐτῶ, ἡσυχῆ μειδιάσαντα τῶ ἀφρικανόν εἰπεῖν, **B** τίς δ' εἰ μὴ σε ἐγὼ νενικηκέν. καὶ τῶ Ἀνίβου, Οὐκ ἂν, ὦ Σκιπίων (Φαίαι) βίτον ἐμμετόν, ἀλλὰ πρῶτον ἐποιούμην τῶ ἐρατῆγῶν. ταῦτα δὲ τῶ Σκιπίωνος οἱ πολλοὶ θαυμάζοντες, ἐκείνον τὸν Τίτον, ὡς ἄλλοτεῖα νεκρῶ πρὸσνεγκέντα τῶ χεῖρας ἔτιοι δὲ ἦσαν οἱ τῶ περὸσγαγμένον ἐπαμουῶτες, καὶ τὸν Ἀνίβου, ἕως ἔζη, πύρρον μὲν δειρόμοιοι τῶ ῥίπιζοντος. μηδὲ γὰρ ἀκμάζοντος αὐτῶ ὁ σῶμα Ρωμαίοις καὶ τὴν χεῖρα φοβερόν, ἀλλὰ τὴν δεινότητα καὶ τὴν ἐμπειρίαν γερμένῳ μὲ τῆς ἐμφύτου πικρίας καὶ δυσμερίας, ὡς ὁ δὲ ἀφῆρει ὁ γῆρας, ἀλλ' ἔπομμεν τὴν φύσιν ἐν τῶ ἦται. τὴν δὲ τύχην οὐ διαμνησθῆναι ὁμοίαν, ἀλλὰ μεταπίπτουσαν, ἐκκαλεῖσθαι τῶς ἐλπίσιν πρὸς τῶς ἐπιθέσεις τοῖς ἀεὶ ταῖς μισθῶν πολεμουῶτας. καὶ τὰ ὑστερᾶ πρὸς ἐπὶ μάλλον ἐμῶ τῶ τῶ Τίτῳ τὸ τῶ μὲν, Ἀλεξάνδρος ὁ τῶ κίθαροδοῦ, ἀφῆ τὴν Ἐυμενός δόξαι ἐμπλήσας ἀπασαν ἀποστάσεων καὶ πόλεμον τῶ Ἀσίας τῶ πῶ, Μιθριδάτης, μὲ Σύλλαι καὶ Φιμβρίας, καὶ ποσὺτον ὄλεθρον ἐρατεμᾶτων καὶ ἐρατῆγῶν, αὐτῶς ἐπὶ Λαύχουλλον ἐκ γῆς ὁμοῦ καὶ θαλάττης αἰαστῶς τηλικούτος. οὐ μὲν ὁ δὲ Γαίου Μαρίου ταπεινότερος Ἀνίβου ἔκειτο. τῶ μὲν γὰρ βασιλῆος φίλος ἔσῶηρχει καὶ βίος καὶ σωήτης, καὶ ἀφῆ τῶ πρὸς ναῖς καὶ ἵπποις καὶ ἐρατῶτων ἐπιμέλειαν. τῶ δὲ Μαρίου τίνας Ρωμαῖοι γελῶντες, ἀλαμῆς καὶ πτωχεύοντος ἐν Λιβύῃ, μὲ μικρὸν ἐν Ρώμῃ σφαττόμοιοι καὶ μαστῆρομῶμοιοι πρὸσσεκίωου. ἕτως ὁ δὲ οὐτε μικρὸν ἔτε μέγα τῶ παρὸντων πρὸς ὁ μέλλον ὅστιν, ἀλλὰ μία τῶ μεταβάλλειν τελευτῆ καὶ τῶ ἐπὶ. δὲ καὶ φασι ἔτιοι τὸν Τίτον ὁ δὲ ἐαυτῶ ταῦτα πρὸσῆσαι, πεμφθῆναι δὲ πρὸσθε τὴν μετὰ Λευκίῃ Σκιπίωνος, ὁ δὲ ἄλλο τῶς πρὸσθείας ἐχούσης ἐργῶν ἢ τὸν Ἀνίβου θάνατον. ἐπὶ ὁ οὐδεμίαν ἐπὶ πύτων κατόμιν οὐτε πολιτικὴν τῶ Τίτου πρὸσῆσαι οὐτε **E** πολεμικὴν ἰσορῆκα μὲν, ἀλλὰ καὶ τελευτῆς ἔτυχεν εἰρηκῆς, ὡς τῶν συγκρίσιν ἐπιτοχῶται.

Mεγάτη μὲν οὖν τῶ εἰς τοῖς Ἑλλῆνας ἀεργεσιῶν, ἔτε φιλοπόμῆμα Τίτῳ πρὸσβάλλειν, ἔτε πᾶν πολλοῖς τῶ φιλοπόμῆμος ἀμεινόντων ἀνδρῶν, ἀξίον ὅστιν. τοῖς μὲν γὰρ Ἑλλῆσι πρὸς Ἑλλῆνας ὁ πόλεμος, ὡς ὁ ἔχῃ Ἑλλῆσι, καὶ πρὸς Ἑλλῆσι. καὶ ὅτε φιλοπόμῆμον ἀμεινόντων τοῖς ἐαυτῶ πολιταῖς ἀμεινόντων πολεμουμῶμοιοι, εἰς Κρήτιον ἀπῆρην, τότε νικῆσας Τίτος ἐν μέσῃ τῇ Ἑλλάδι Φίλιππον, ἠλθῆναι καὶ τὰ ἔθνη καὶ πόλεις ἀπάσας. εἰ δὲ τις ἐξετάζῃ τῶ μάχης ἐκείνου, πλείους Ἑλλῆνας φιλοπόμῆμον, Ἀχαιῶν ἐρατῆγῶν, ἢ Μακεδόνων Τίτος Ἑλλῆσι βοηθῶν, αἰεὶλε. τὰ τοίνυν ἀμεινόντων, τῶ μὲν, φιλοπόμῆμος, τῶ δὲ, φιλοπόμῆμος γέρων καὶ πρὸς ὀργῶν ὁ μὲν ἀκίητος,

ο δε χει δυσαρεστος. Τίτος μὲν γὰρ ἐφίλιππον ὁ ἀξίωμα τῆς βασιλείας ἐφύλασσε, καὶ πρὸς Αἰτωλοὺς διγλωμίην. Φιλοποίμην δὲ τῆς παιδείας δι' ὀργὴν ἀφείλετο τῷ πατρὶ καὶ σιωπῆσαι. ἐπὶ δὲ, ὁ μὲν τοῖς παροῦσιν αἰβέβαιος, ὁ δὲ θυμῷ λῦσαι χάριν ἔτοιμος. Λακεδαιμονίων μὲν γὰρ ἀεργάτης πρὸς τὸν ὄν, ὑφ' ἑσθ' ἐπὶ τὰ τεῖχη κατέσκαψεν, καὶ τὴν χάριν ἀπέειχε, καὶ τέλος, αὐτὴν μετέβαλεν καὶ διεφθίρειν τὴν πολιτείαν. ἐδόκει δὲ καὶ τὸν βίον ὀργῆν πρὸς ἑαυτὸν καὶ φιλονεικίαν, μὴ κατὰ χεῖρα ἀλλ' ὀξύτερον τῆς δόξης εἰς Μεσσηνίαν ἐπειράξει, οὐχ, ὡς περ Τίτος, πρὸς τὴν λογισμῶν καὶ πρὸς ἀσφάλειαν στρατηγίας· ἀλλὰ πλήθει τε πολέμων καὶ ἑσπέρων ἢ Φιλοποίμηνος ἐμπειρία βεβαιοτέρα. τὰ μὲν γὰρ τὰ πρὸς Φίλιππον ἐκρίθη δυοῖν ἀγώνων. ὁ δὲ μυσίας μάχης κατὰ τὴν ἑσθ' ἀμειβόμενοι τῆ τύχῃ πρὸς τὴν ὀπίστημην ἀπολέλοιπεν. ἐπὶ δὲ ὁ μὲν τῆ Ρωμαίων ἀκμῆν ἐχρῆσθη διωκόμενος, ὁ δὲ τῆς Ἑλλάδος ἠδὲ φθιούσης ἐπακμάσας, δόξαν ἔχεν ὡς τὸ μὲν, ἴδιον, τῆ δὲ χροῖον ἔργον εἶναι ὁ κατὰ τὸν μὲν. ὁ μὲν γὰρ ἤρχεν ἀγαθῶν, ὁ δὲ ἀρχῶν, ἀγαθῶν ἐποίησε. καὶ μὲν τὰ γὰρ πρὸς Ἑλλήνας πύτων ἡμέρας τοῖς ἀγῶνας, οὐκ ἐτύχη μὲν, ἰσχυρῶν δὲ τῶν ἀρετῆς ἀπὸ δεξιῶν παρεῖχεν. οἷς γὰρ ὁμοία τὰλλα, τὰ πρὸς ἑσθ' ἔρετῆ κατὰ τὸν μὲν. καὶ γὰρ δὴ πολεμικῶς τοῖς Ἑλλήνων Κρησὶ καὶ Λακεδαιμονίοις πολεμήσας, τῶν μὲν πρὸς τὰ πύτων, δόξαν, τῶν δὲ ἀλκιμῶν τῶν, πόλιν πρὸς ἑσθ' ἔρετῆς, Τίτος μὲν δὲ ὑποκείμενῶν εἶχε, χροῖον ὀπλισμοῖς καὶ πύτων αἷς παρελαβὲν Φιλοποίμην δὲ αὐτὸς ἐπεισενεγκῶν, καὶ μεταβαλὼν τὸν πρὸς τῶν χροῖον. ὡς δὲ νικητικῶς τὸν, ὑφ' οὗ μὲν, οὐκ ὁ δὲ ἀρχῶν, τὰ δὲ ὑποἀρχῶν βοηθεῖ. καὶ χροῖον πύτων, Φιλοποίμηνος μὲν ἔργα, πολλὰ καὶ μεγάλα, θατέρου δὲ εἶναι. ἀλλὰ καὶ τῶν Αἰτωλῶν πύτων αὐτὸν Ἀρχεδημος ἐπέσκηπεν, ὡς ὅτε αὐτὸς ἐσπασμένος τὴν μάχην, ἔπει δὲ ἀρχῶν πρὸς τοῖς μετὰ μὲν, καὶ τοῖς σιωπῆσαι τῶν Μακεδονίων, τῆ Τίτου πύτων χροῖον εἰς τὸν ὄν ὑφ' ἑσθ' αἰατεῖαντος, ἐσπῶτος καὶ πρὸς τὸν ὄν. καὶ μὲν Τίτου μὲν ἀρχῶν πύτων σιωπῆσαι καὶ πρὸς τὸν ὄν πύτων πρὸς τὸν ὄν. Φιλοποίμην δὲ οὐ χροῖον παρεῖχεν, ὡς δὲ ἀρχῶν πύτων αὐτὸν ἰδιώτῃ ἢ στρατηγῶν πύτων. Ἀρχῶν. στρατηγῶν μὲν γὰρ ὄν, Ναβῶν δὲ ἐβαλεν ὄν Μεσσηνίας, καὶ Μεσσηνίους ἠδὲ φέρων ἰδιώτης οἷ, Διοφάνῃ τὸν στρατηγῶν, καὶ Τίτου ἐπὶ χροῖον ἀπέκλεισε τῆς Σπάρτης, καὶ Λακεδαιμονίους διέσωσεν. ὡς τῶν ἠγεμονικῆ φύσει ἔχον, οὐ κατὰ τοῖς νόμοις, ἀλλὰ καὶ τῶν ὀμῶν ἀρχῶν ἠπίστατο πρὸς τὸν ὄν. οὐ δέομενος πρὸς τῶν ἀρχῶν λαβεῖν ὄν ἀρχῶν, ἀλλὰ χροῖον αὐτῶν, ὅπου κατὰ εἶπ τὸν ὄν αὐτῶν φρονοῦντα, μάλλον ἢ τὸν ὄν αὐτῶν ἠρημῶν ἠγῶν στρατηγῶν. ἡμεῖς μὲν οὖν Τίτου τὰ πρὸς τοῖς Ἑλλήνας ὀπίστημην καὶ Φιλαν, στρατηγῶν, ἡμεῖς δὲ Φιλοποίμηνος τὰ πρὸς τοῖς Ρωμαίοις ὀπίστημην καὶ φιλελεύθερα ἔχον γὰρ χροῖον πύτων δειομῶν, ἢ λυπεῖν ἀπὸ τῶν τοῖς διωκτῶν πύτων. ἐπὶ δὲ οὗτως ἔξεταξ μὲν ὄν δυσαρεστος ἢ ἀσπαστος, σέπει μὴ τὰ μὲν Ἑλλήνων τὸν ἐμπειρίας πολεμικῆς καὶ στρατηγίας εἶφαιον τὰ δὲ Ρωμαίων τὸν δικαιοσύνης καὶ χροῖον ἀπὸ τῶν πύτων, οὐ φάυλως διαγῶν δόξαν μὲν.

A alter pene implacabilis. Quintius enim regiam Philippo maiestatem retinuit, & Aetolis praebuit se lenem. Philopœmenes ira indulgens suburbanos stipendiarios ademit patriæ. Ad hæc superior in eos quos beneficio affecerat semper stabilis: alter ad merita ex bile delenda pomptus. Quippe Lacedæmoniorum, in quos beneficis antefuerat, post muros etiam solo aquavit, fines vastavit, ipsam deniq; convertit & delevit i eipub formam. Ac vitam videtur quoq; per iram & peruvicaciam profudisse, quod non oportuno tempore, sed rapidius quam conveniebat ruens aduersus Messenios, non ut Quintius, omni consilio & cum securitate exercitum ductasset. Atqui bellorum numero & trophæorum Philopœmenis solidior est experientia. Illi enim bellum Macedonicum duobus decreuit præliis, hic sexcentis conflictibus victor nullam fortunæ reliquit cum scientia rei militaris controuersam. Præterea Quintius populi Romani florentibus vsus viribus, alter flaccescente iam Græcia adolescens gloriam tulit, vnde huius proprium, commune illius factum fuit victoria. Quintius enim imperavit bonis, hic alter bonos imperator effecit. Adde his quod bella aduersus Græcos gesta non auspiciatum quidem huic, certum tamen virtutis præbuerunt documentum. Nam quibus paria sunt cætera, h. pal'mam virtute obtinent, siquidem qui cum summis bellatoribus bellum gessit Cretensisibus & Lacedæmoniis, illos vaferrimos astutia, hos fortissimos superavit audacia. Insuper ex reparatis lauream Quintius deportauit, disciplina militari vtens & scientia aciei instruendæ quas accepit: Philopœmenes ipse etiam adferens & mutans harum ordines. Itaq; id quod maximi erat ad victoriam momenti, hoc quum deesset, est inuentum, illi adiumento fuit quod iam suppeditabat. Manus certe Philopœmenis multa opera extant & grandia, alterius nullum. Imo etiam Æolus quidam improperat Quintio Archedemus, dum ipse stricto gladio, in pugnantibus & conglobatis Macedonas currens se inferret, illum passis manibus ad cælum tensis steterisse, & vota diis nuncupasse. Super hæc Titus in magistratibus & legationibus omnes res suas præclaras gessit: nihilo Philopœmenes deteriore se vel ignauiozem priuatam præstitit Achæis quam prætorem. Siquidem in prætura Nabium exegit Messene, Messeniosq; in libertatem restituit: priuatus prætorem Diophanem & Quintium aduentantes Sparta exclusit, & Lacedæmonios seruauit. Qui quum natura dux tam esset insignis, non ex præscripto legum, sed etiam legibus nouerat è bono publico imperare, neq; expectauit dum à popularibus acciperet imperium, sed vsus est iis sicubi locus esset, hunc censens potius prætorem qui quod in rem illorum esset intelligeret rectius quam quæ elegerent. Est memorabilis quidē Quintii in Græcos lenitas & humanitas, sed fortitudo & libertatis amor aduersus Romanos memorabilior Philopœmenis. Pronius est enim bene mereri de inopibus quam irritare potentiores reluctantē. Quando igitur ita examinatorum egre eruitur discrimē, vide, si Græco bellicæ scientiæ artisque imperatorix, iustitiæ & humanitatis lauream demus Romano, num male disceptauerimus.

PLV
 P
 R
 apud Dodon
 Ioffis. Post
 populum ca
 luit, arque
 das appella
 cognomin
 quos ex
 vnum voc
 Epirotum
 dixere. In
 rati essent
 tam scrib
 & legibus
 fuisse. Th
 Archa
 habuit Me
 bello Lam
 cundum Lo
 Acrida
 Pyrrhus
 Ioffi ac
 Acrida qu
 rho etiam
 hostibus, A
 gam arrip
 uos & mal
 te fuga & r
 Androclon
 tentibus &
 accelerat
 donz tenen
 infectaban
 zgre ro
 bant. Sub
 elapsu
 pzdant, per
 plam, anq
 pncipalim
 ta et im
 unibilia
 parum &
 lypant
 uant hanc
 pnce
 t'pant